

ΠΡΑΞΗ^η/06/2026
Του Συλλόγου Διδασκόντων του^{ου} Ειδικού Δημοτικού Σχολείου /Νηπιαγωγείου

ΘΕΜΑ: «Ειδική συνεδρίαση για τη συνολική αποτίμηση του σχολικού έτους 2025 - 2026»

Στην Και στο γραφείο συνεδριάσεων του^{ου} Ειδικού Δημοτικού Σχολείου /Νηπιαγωγείου, ο Σύλλογος Διδασκόντων αποτελείται από τους/τις εκπαιδευτικούς κ. κ.:

συνήλθε σήμερα, ημέρα/06/2026 και ώρα σε ειδική συνεδρίαση, ύστερα από πρόσκληση του/της Διευθυντή/ντριας Προϊσταμένης/ου, με θέμα:

«Αποτίμηση του έργου της σχολικής μονάδας για το 2025-2026»

Η συνεδρίαση ξεκίνησε με ενημέρωση από τον/την Διευθυντή/ντρια του σχολείου, για την κείμενη νομοθεσία και συγκεκριμένα: 1. τον Νόμο 4823/2021 (ΦΕΚ 136/03.08.2021), 2. Την Υ.Α. 108906/ΓΔ4/07-09-2021 (ΦΕΚ Β' 4189Β/ 10.09.2021), 3. την ΥΑ 122756/ΓΔ4/29-09-2021 (ΦΕΚ 4501Β/2021), 4. Τον Νόμο 4692/2020 (ΦΕΚ 111/12.06.2020, 5. Την Εγκύκλιο για το Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του Συλλογικού Προγραμματισμού, εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης των σχολικών μονάδων ως προς το εκπαιδευτικό τους έργο, για το σχολικό έτος 2025-2026 με αρ. πρωτ. 125938/ΓΔ4/8-10-2025, 6. Τις σχετικές οδηγίες του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) που βρίσκονται στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις:

<https://iep.edu.gr/el/odigoi-kai-ergaleia-m/2024> ,

http://iep.edu.gr/images/axiologisi/odigos_axiologisi_sept_2021_v2.pdf, και

<https://iep.edu.gr/images/axiologisi/odigos/2024-12>

03_%CE%95%CE%BD%CE%B4%CE%B5%CE%B9%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC_%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1_Sep.2024.pdf , <https://iep.edu.gr/el/odigoi-kai-ergaleia-m>

Στη συνεδρίαση του Συλλόγου Διδασκόντων κατατέθηκαν και παρουσιάστηκαν τα σχέδια δράσης της σχολικής μονάδας, τα οποία έχουν αναρτηθεί στη σχετική πλατφόρμα του ΙΕΠ, καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, κατά φάση ανάρτησης, όπως ορίζεται από τη σχετική νομοθεσία. Τα σχέδια δράσης που έχουν αναρτηθεί βρίσκονται εκτυπωμένα και αποθηκευμένα στο σχετικό αρχείο της σχολικής μονάδας.

Ακολούθησε γόνιμη και δημιουργική διαλογική συζήτηση, κατά την οποία κατατέθηκαν και εκφράστηκαν απόψεις, ιδέες και κείμενα στο Σύλλογο Διδασκόντων, τα οποία αφορούν στη συνολική αποτίμηση του σχολικού έτους 2025-2026.

Όλα τα παραπάνω έλαβε υπόψη του ο Σύλλογος Διδασκόντων για να αποφασίσει.

Ως εκ τούτων α π ο φ α σ ί ζ ε ι **ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία (επιλέγετε αναλόγως)**

για την αποτίμηση του σχ. Έτους 2025-2026 το παρακάτω κείμενο, το οποίο θα αναρτηθεί στη σχετική πλατφόρμα ως έχει:

**Τελική αποτίμηση ΕΙΔΙΚΑ
έτος αναφοράς: 2025-2026
Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ**

Το σχολείο μας κατά τη φετινή σχολική χρονιά 2025-2026 υλοποίησε πλήθος δράσεων που απευθύνονταν σε όλο το μαθητικό δυναμικό και δράσεις παιδαγωγικού αναστοχασμού: Εκπαιδευτικές επισκέψεις και προγράμματα, εορτασμούς και παραστάσεις, εκδηλώσεις μνήμης, θεατρικά δρώμενα και αισθητικές παρεμβάσεις, ενδοσχολικές συζητήσεις, συνεργασία και επικοινωνία με τις τοπικές δημοτικές αρχές, ουσιαστική επικοινωνία με τους γονείς, ενημερωτικές συναντήσεις και ημερίδες, λειτουργία των θεσμικών οργάνων της σχολικής κοινότητας. Όλα τα παραπάνω πραγματοποιήθηκαν ως ουσιαστική προσπάθεια λειτουργίας του δημόσιου σχολείου και τέλεσης του εκπαιδευτικού μας έργου, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές καταβολές των μαθητών μας και των οικογενειών τους και την άρση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών ανισοτήτων. Στόχος μας είναι η ολόπλευρη, δημοκρατική, δημόσια και ποιοτική εκπαίδευση για όλα τα παιδιά, και σε καμία περίπτωση η διαμόρφωση ανταγωνιστικού προφίλ ή διάκρισης από άλλα σχολεία και τις αντίστοιχες προσπάθειες συναδέλφων μας. Γνωρίζοντας ότι πολλά από τα σύνθετα προβλήματα που καλούμαστε να διαχειριστούμε και να επιλύσουμε, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τον τρόπο που τα αντιμετωπίζει η Πολιτεία, επιλέξαμε να αναζητήσουμε την ουσία των ζητημάτων, να ενημερωθούμε και συλλογικά να διαμορφώσουμε τις συνθήκες αυτές που θα διευκολύνουν την καθημερινή εργασία μας στην τάξη και έξω από αυτή.

Όλες οι δράσεις είναι δημόσιες και γνωστές στη σχολική μας κοινότητα και είναι αποτυπωμένες, κατόπιν συζήτησης, στις αποφάσεις του Συλλόγου Διδασκόντων και στο αρχείο του σχολείου.

Τίθεται, λοιπόν, ένα ερώτημα: θα αγνοήσουμε τις συνολικές συνθήκες και την υλοποιούμενη εκπαιδευτική πολιτική, μόνο προς χάρην «δημοσιοποίησης» ιδιαιτεροτήτων; Έχουμε την ανάγκη για **κοινά δικαιώματα** και **κοινές παιδαγωγικές αρχές**. Η ισότητα δεν είναι ισοπέδωση· αντίθετα, η ισοπέδωση προκύπτει όταν η κάθε σχολική μονάδα μένει μόνη της να «διαχειριστεί» τις ανισότητες, χωρίς συλλογικό πλαίσιο και χωρίς στήριξη, όταν μάλιστα έχει κοινά προβλήματα με τις όμορες σχολικές μονάδες.

Γι' αυτό επιλέγουμε να εστιάσουμε την προσοχή μας σε προβλήματα και προκλήσεις που ξεπερνούν τα στενά όρια του σχολείου. Σε συνολικότερα ζητήματα που πρέπει να επιλυθούν. Σε δράσεις που διαμορφώνουν προϋποθέσεις αναστοχασμού, και διαρκούς εκπαιδευτικής και παιδαγωγικής αναπλαισίωσης:

1. Αναγνώριση και ενίσχυση του Ρόλου των Εκπαιδευτικών με παροχή επαρκών πόρων, αύξηση των μισθών, αναγνώριση της αξίας της εργασίας τους με θεσμική και νομική θωράκιση.

2. Προγράμματα επιμόρφωσης για όλους τους εκπαιδευτικούς, με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα, εστιασμένη σε ανάγκες που κινούν οι ίδιοι, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Επαναλειτουργία της μετεκπαίδευσης.

3. Εξασφάλιση Επαρκών Υποδομών, υλικών, κτιριακών και ηλεκτρονικών. Τα σχολεία πρέπει να διαθέτουν σύγχρονες και ασφαλείς εγκαταστάσεις, εξοπλισμένες με την απαραίτητη τεχνολογία για την υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

4. Αύξηση της Δημόσιας Χρηματοδότησης, η οποία πρέπει να είναι σταθερή, διαφανής, επαρκής και να εξασφαλίζει ότι όλα τα σχολεία έχουν τα απαραίτητα μέσα για να υποστηρίξουν την εκπαιδευτική τους αποστολή. Η επαναλειτουργία των Σχολικών Επιτροπών κρίνεται επιτακτική.

5. Λειτουργία Αντισταθμιστικών Δομών όπως τα Τμήματα Ένταξης, η Ενισχυτική Διδασκαλία, οι Τάξεις Υποδοχής, η ψυχολογική και υγειονομική υποστήριξη, είναι κρίσιμη για την υποστήριξη των μαθητών/τριών και ιδιαίτερα αυτών που προέρχονται από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Στελέχωση με μόνιμο, επαρκές και εξειδικευμένο προσωπικό και να υποστηρίζονται με την αναγκαία χρηματοδότηση.

6. Σταθερή μόνιμη εργασία με οργανικές θέσεις των εκπαιδευτικών είναι βασική για την ανάπτυξη διαρκών και ουσιαστικών σχέσεων με τους μαθητές και τις οικογένειές τους, ώστε να μπορούν να επικεντρωθούν στη διδασκαλία και την παιδαγωγική τους αποστολή.

7. Κριτική, Παιδαγωγική προσέγγιση των προκλήσεων και των προβλημάτων που ανακύπτουν από την είσοδο των νέων τεχνολογιών και της Τεχνητής Νοημοσύνης στην εκπαίδευση και τη ζωή μας. Τι μαθητές θέλουμε, για ποια ζωή, για ποια προοπτική στον κοινωνικό τους βίο;

8. Ενίσχυση των Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων καταπολεμώντας τις ανισότητες, την κατηγοριοποίηση και τους αποκλεισμούς. Αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος με κοινωνικές και εκπαιδευτικές πολιτικές θέσεων εργασίας και στήριξης των νέων οικογενειών, με 15 μαθητές ανά τμήμα, χωρίς συγχωνεύσεις και καταργήσεις.

9. Ενίσχυση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με ενίσχυση των ΚΕ.Π.Ε.Α. και αντιμετώπιζοντας την αυξανόμενη είσοδο ιδιωτικών συμφερόντων.

Σημειώνουμε ότι η ποσοτικοποίηση στην οποία οφείλουμε να προχωρήσουμε εξαιτίας της υποχρεωτικής ποσοτικής αποτύπωσης στην εφαρμογή αυτή, στερείται επιστημονικής εγκυρότητας, και ως εκ τούτου δεν συναινεί σε αυτήν η επιστημονική, παιδαγωγική και επαγγελματική μας κρίση.

B. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Παιδαγωγική και μαθησιακή λειτουργία

B.1.1 Διδασκαλία, μάθηση και αξιολόγηση (Βαθμός: 4)

Από τις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν και συγκεκριμένα: 1. Συνεδριακή διημερίδα 9-10 Μαΐου 2026: «**Η Τεχνητή Νοημοσύνη ως εκπαιδευτική και κοινωνική πρόκληση/Κριτικές προσεγγίσεις, κίνδυνοι, προοπτικές προσδοκίες, πρακτικές**» https://youtu.be/H_EA81pZ4g, <https://youtu.be/28MiROvUjWo>, τα πρακτικά της οποίας εκδόθηκαν ηλεκτρονικά <https://doe.gr/diimerida-doe-i-techniti-noimosyni-os-ekpaideftiki-kai-koinoniki-proklisi-kritikes-prosengiseis-kindynoi-prooptikes-prosdokies-praktikes/>, 2. Διαδικτυακή εκδήλωση 15 Μαρτίου 2026: «**Η Ειδική Αγωγή σε Σταυροδρόμο: Πιθανές Μελλοντικές Πορείες**», τα πρακτικά της οποίας εκδόθηκαν ηλεκτρονικά <https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/05-%CE%97-%CE%95%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%91%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%AE-%CF%83%CE%B5-%CE%A3%CF%84%CE%B1%CF%85%CF%81%CE%BF%CE%B4%CF%81%CF%8C%CE%BC%CE%B9-%CE%A0%CE%B9%CE%B8%CE%B1%CE%BD%CE%AD%CF%82-%CE%9C%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%A0%CE%BF%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%B5%CF%82-gr.pdf>

3. «Ερευνητικά δεδομένα για τα Ειδικά Σχολεία και οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την ειδική συμπεριληπτική εκπαίδευση» <https://youtube.com/live/beeSjMhcVcl?feature=share>, τα πρακτικά της οποίας εκδόθηκαν ηλεκτρονικά <https://doe.gr/%cf%80%cf%81%ce%b1%ce%ba%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ac-28-4-2024/> και 4. Η ενδοσχολική συζήτηση-προβληματισμό που ακολούθησε με αφορμή τα φύλλα εργασίας που διαμορφώθηκαν (<https://doe.gr/fylla-parousiasis-ekdiloseon/>), επισημάνθηκαν τα παρακάτω ζητήματα:

Η ειδική εκπαίδευση βρίσκεται «σε σταυροδρόμο», και το κρίσιμο ζήτημα που απασχολεί είναι αν η κατεύθυνση προς την οποία θα κινηθεί τελικά θα συμβάλει στη βελτίωση ή στην υποβάθμισή της. Παρά τις διαφωνίες εντός του χώρου, υπάρχει η πεποίθηση ότι οι εμπλεκόμενοι μοιράζονται τον κοινό στόχο της διασφάλισης της ισότητας, της δικαιοσύνης καθώς και της υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης.

Επιστημονιανθηκαν ζητήματα σχετικά με τις πολιτικές που υποβαθμίζουν την παρεχόμενη εκπαίδευση, όπως τα περιορισμένα κονδύλια που παρέχονται στις οικογένειες τα οποία δεν καλύπτουν τις ανάγκες των παιδιών με αναπηρία, η ιδιωτικοποίηση μέσω vouchers, η κατάργηση των ορίων του σχολείου, η εμπορευματοποίηση προγραμμάτων και αντισταθμιστικών δομών. Σε αντίθεση με αυτές τις πολιτικές η Ειδική εκπαίδευση πρέπει να καθορίζεται από τις ανάγκες των παιδιών με αναπηρίες, ώστε να εξασφαλίζεται το δικαίωμα κάθε παιδιού σε δωρεάν δημόσια κατάλληλη εκπαίδευση, εξασφαλίζοντας ένα εξατομικευμένο πρόγραμμα προσαρμοσμένο στις ανάγκες του, το οποίο βασίζεται σε ένα πολυεπίπεδο σύστημα υποστήριξης που υλοποιείται εφαρμόζοντας σύγχρονες και επιστημονικά τεκμηριωμένες πρακτικές μέσα στο λιγότερο περιοριστικό και κατάλληλο περιβάλλον. Το μοντέλο αυτό, εξάλλου, περιλαμβάνει ένα συνεχές πλαίσιο (δωρεάν δημόσιες διαγνωστικές και υποστηρικτικές δομές, ειδικό σχολείο, τμήμα ένταξης, παράλληλη στήριξη στη γενική τάξη) τα οποία επιλέγονται κάθε φορά με γνώμονα τις ανάγκες του μαθητή.

Κρίσιμα ζητήματα για την Ειδική Αγωγή και εκπαίδευση αποτελούν: 1. Η σχέση της με την **επιστήμη και την έρευνα**, οι οποίες πρέπει να καθοδηγούν τους στόχους και την υλοποίησή τους, διαπιστώνοντας τις πρακτικές που είναι πιο ωφέλιμες, δίκαιες και ισότιμες. 2. Η **ηθική διάσταση**, η οποία καθορίζει τους στόχους του πεδίου και τους κανόνες υλοποίησής τους. 3. Η **συνηγορία**, οι εμπρόθετες δηλαδή δράσεις (γονέων,

εκπαιδευτικών και ερευνητών) που μέσα από τη διεκδίκηση νόμων, πολιτικών, δικαιωμάτων, δημόσιας χρηματοδότησης και υποστήριξης, προωθούν την εξασφάλιση της ισότητας και της δικαιοσύνης για τα άτομα με αναπηρίες.

Επισημάνθηκαν οι δύσκολες συνθήκες εργασίας των εκπαιδευτικών, οι οποίες με τη σειρά επηρεάζουν και τα αποτελέσματα της ειδικής εκπαίδευσης, γεγονός που καθιστά ως αναγκαία προϋπόθεση την ουσιαστική στήριξη και αναβάθμιση του ρόλου των εκπαιδευτικών.

Υποστηρίχθηκε ότι η συμπερίληψη αποτελεί σημαντικό στόχο, ωστόσο δεν μπορεί να εφαρμόζεται ως απόλυτη αρχή, ανεξάρτητα από τις ανάγκες του μαθητή. Βασική προτεραιότητα πρέπει να αποτελεί η παροχή «δωρεάν και κατάλληλης δημόσιας εκπαίδευσης» μέσα από εξατομικευμένες και επιστημονικά τεκμηριωμένες παρεμβάσεις.

Τονίστηκε ότι η ειδική εκπαίδευση πρέπει να διατηρήσει τον επιστημονικό της προσανατολισμό, χωρίς να απομακρύνεται από τις αρχές της δικαιοσύνης και της ισότητας.

Οι παραπάνω επισημάνσεις έρχονται σε συμφωνία με τις απόψεις των εκπαιδευτικών στην πραγματοποιηθείσα έρευνα, βάσει των οποίων, το συντριπτικό ποσοστό των εκπαιδευτικών Ειδικών Σχολείων (πάνω από 90%) διαφωνεί με την κατάργηση των ειδικών σχολείων και πάνω από 95% διαφωνεί με απόψεις για την κατάργηση κάθε μορφής ειδικής εκπαίδευσης.

Τονίστηκε η Κριτική, Παιδαγωγική προσέγγιση των προκλήσεων και των προβλημάτων που ανακύπτουν από την είσοδο των νέων τεχνολογιών και της Τεχνητής Νοημοσύνης στην εκπαίδευση και τη ζωή μας. Τι μαθητές θέλουμε, για ποια ζωή, για ποια προοπτική στον κοινωνικό τους βίο;

B.1.2 Σχολική διαρροή – φοίτηση (Βαθμός: 4)

Από τις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν και συγκεκριμένα: 1. Συνεδριακή ΗΜΕΡΙΔΑ 25-2-2026: «Δημογραφικό πρόβλημα: κοινωνικές και εκπαιδευτικές παράμετροι. Κριτικές προσεγγίσεις, εκπαιδευτικές διεκδικήσεις», <https://www.youtube.com/watch?v=9evQCBEaMj0>, <https://www.youtube.com/watch?v=NsXLP7qg-VY>, <https://www.youtube.com/watch?v=tQlraUfZrlo> και η οποία εκδόθηκε ηλεκτρονικά <https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/02-%CE%97%CE%9C%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%94%CE%91-%CE%94%CE%9F%CE%95-%CE%94%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B2%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1.pdf>, 2. Διαδικτυακή εκδήλωση 15-3-2026: «Η Ειδική Αγωγή σε Σταυροδρόμο: Πιθανές Μελλοντικές Πορείες», τα πρακτικά της οποίας εκδόθηκαν ηλεκτρονικά <https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/05-%CE%97-%CE%95%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%91%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%AE-%CF%83%CE%B5-%CE%A3%CF%84%CE%B1%CF%85%CF%81%CE%BF%CE%B4%CF%81%CF%8C%CE%BC%CE%B9-%CE%A0%CE%B9%CE%B8%CE%B1%CE%BD%CE%AD%CF%82-%CE%9C%CE%B5%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%A0%CE%BF%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%B5%CF%82-gr.pdf>, 3. ««Διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση. Ερευνητικά δεδομένα και επιστημονικές προσεγγίσεις»» <https://youtube.com/live/ZrFEAJQZQfo?feature=share>, τα πρακτικά της οποίας εκδόθηκαν ηλεκτρονικά https://doe.gr/wp-content/uploads/2023/06/DOE-7_5.pdf και 4. Η ενδοσχολική συζήτηση-προβληματισμό που ακολούθησε με αφορμή τα φύλλα εργασίας που διαμορφώθηκαν (<https://doe.gr/fylla-parousiasis-ekdiloseon/>), επισημάνθηκαν τα παρακάτω ζητήματα:

Παρά την ένταση του δημογραφικού προβλήματος, παρατηρείται αύξηση των διαγνώσεων για ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Το γεγονός αυτό χρήζει ουσιαστικής μελέτης. Όμως είναι βέβαιο ότι μεσομακροπρόθεσμα το δημογραφικό θα επηρεάσει και την Ειδική Εκπαίδευση.

Οι εκπαιδευτικοί σε ποσοστό 68% εκτιμούν δεν υπάρχει κρατική υποστήριξη που να εξασφαλίζει στους/στις μαθητές/τριες ισότιμες ευκαιρίες εκπαίδευσης, το 63,5% θεωρεί ότι οι οικογένειες των μαθητών/τριών δεν στηρίζονται οικονομικά επαρκώς, μόνο το 47,7% θεωρεί την πρώτη παραέμβαση επαρκή, ενώ το 76,2% εκτιμά ότι υπάρχει μια συνεχής αύξηση της εμπορευματοποίησης της ειδικής εκπαίδευσης.

Θεωρούν ότι το Ειδικό Σχολείο αποτελεί την καταλληλότερη δομή φοίτησης για τη συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών/τριών τους, η πλειοψηφία των οποίων αποτελείται από παιδιά με ΔΑΦ, με νοητική υστέρηση, με διαταραχές λόγου και πολλαπλές αναπηρίες. Τα Ειδικά Σχολεία δεν υποστηρίζονται επαρκώς από την Πολιτεία ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες τους και να επιτελούν απρόσκοπτα το έργο τους. Συγκεκριμένα, το 50% στα Δημοτικά και το 70% στα Νηπιαγωγεία θεωρεί ότι ο αριθμός του ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού δεν επαρκεί για τα εξειδικευμένα προγράμματα των μαθητών. Άνω του 50% αναφέρει μειωμένη ασφάλεια βασικών χώρων. Μόνο το 30% των Ειδικών Δημοτικών και το 15% των Ειδικών Νηπιαγωγείων διαθέτει Ολοήμερο πρόγραμμα, το οποίο είναι απαραίτητο για τις δημόσιες και δωρεάν εξειδικευμένες υπηρεσίες και για τη λειτουργικότητα της οικογένειας, γεγονός που πλήττει κυρίως τις ασθενέστερες οικογένειες. Επιπλέον, αναφέρονται ελλείψεις σε ψηφιακό εξοπλισμό και ειδικά λογισμικά, κατάλληλα για τους μαθητές, απουσία υλικών που βοηθούν την ανάπτυξη της επικοινωνίας, καθώς και απουσία εναλλακτικών/ενισχυτικών προγραμμάτων επικοινωνίας για μαθητές/τριες που δεν έχουν αναπτύξει προφορικό λόγο, με αποτέλεσμα περίπου το 87% των εκπαιδευτικών να δηλώνει ότι προκειμένου να φέρει σε πέρας το πρόγραμμα αναγκάζεται να χρησιμοποιήσει προσωπικό του υλικό ή εξοπλισμό.

Στην έρευνα αναφέρονται ως σημαντικότεροι λόγοι για τους οποίους μια οικογένεια αποφασίζει την εγγραφή του παιδιού της στο Ειδικό Σχολείο: 1. Η εξειδικευμένη υποστήριξη που λαμβάνει εκεί, λόγω της ύπαρξης εκπαιδευτικού, ειδικού εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού, κατάλληλου υλικού, καθώς και 2. Η ομαλή και ασφαλής ένταξή του στο σχολείο. Αντίθετα, σημαντικοί λόγοι για τους οποίους οι γονείς δεν συναινούν στην εγγραφή στο Ειδικό Σχολείο σχετίζονται με ζητήματα κοινωνικού στιγματισμού, μη παραδοχής των δυσκολιών του παιδιού και υποστελέχωσης των σχολείων. Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι η πλήρης στελέχωση σε προσωπικό και η πληρότητα των υλικοτεχνικών υποδομών μαζί με την ψυχολογική και κοινωνική στήριξη των οικογενειών θα συμβάλουν καθοριστικά στη μείωση της σχολικής διαρροής.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος είναι σημαντικό να μην αλλάζουν κάθε χρόνο οι εκπαιδευτικοί, αλλά να αποτελούν ένα σταθερό σημείο αναφοράς για τα παιδιά, ώστε να μπορούν να εμβαθύνουν και να συμβάλλουν καθοριστικά στην ανάπτυξη κατάλληλων παιδαγωγικών στρατηγικών. Θα πρέπει να υπάρξει πρόνοια ώστε οι μαθητές των ευπαθών ομάδων να υποστηρίζονται συστηματικά, εστιάζοντας στις ανάγκες τους και όχι ευκαιριακά μέσω χρηματοδοτούμενων ή εμπορευματοποιημένων προγραμμάτων με συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης. Το 75% των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι η χρηματοδότηση που λαμβάνουν ως Ειδικό Σχολείο είναι ανεπαρκής και το 56,76% εκτιμά ότι χρειάζεται επιπλέον Ειδικό Σχολείο στην Περιφέρειά.

Ό,τι δεν προσφέρεται από το κράτος κερδίζεται από τις σχέσεις με τα παιδιά και την αγάπη των παιδιών, τη συναδελφικότητα και την αλληλεγγύη ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς, την πρόοδο και τη βελτίωση των μαθητών. Κρίνονται απαραίτητα η στήριξη και ενίσχυση των Ειδικών Σχολείων και όλων των δημόσιων δομών ειδικής αγωγής, η εξασφάλιση των αναγκαίων υλικών όρων, κατάλληλων και ασφαλών κτιρίων, μόνιμου προσωπικού όλων των ειδικοτήτων, η έγκαιρη διάγνωση, η ενίσχυση των ΚΕΔΑΣΥ, η διαρκής υποστήριξη των μαθητών και των οικογενειών τους, καθώς και η πλήρης στελέχωση των σχολείων με σταθερό προσωπικό και το απαραίτητο εκπαιδευτικό και διδακτικό υλικό.

B.1.3 Σχέσεις μεταξύ μαθητών / μαθητριών (Βαθμός: 4)

Στην εκδήλωση «Από τον ανταγωνισμό στη συνεργασία. Για ένα σχολείο της συλλογικότητας και της δημοκρατίας. Πολιτικές διαστάσεις και παιδαγωγικές προσεγγίσεις», που πραγματοποιήθηκε στις 01.03.2025 (<https://youtube.com/live/ztGSmAL-ryQ?feature=share>) και η οποία εκδόθηκε σε ηλεκτρονική έκδοση (<https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/03-%CE%91%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C-%CF%83%CF%84%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1.pdf>), και στην εκδήλωση «Ακούγοντας το παιδί: σχέσεις, συγκρούσεις και υποστηρικτικές πρακτικές στη σχολική κοινότητα» που πραγματοποιήθηκε στις 15.02.2026 (<https://www.youtube.com/live/B217YuYB4Ak>) και η οποία εκδόθηκε σε ηλεκτρονική έκδοση (<https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/01-%CE%91%CE%BA%CE%BF%CF%8D%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B1%CF%82-%CF%84%CE%BF-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4.pdf>), καθώς και στην ενδοσχολική συζήτηση-προβληματισμό που ακολούθησε με αφορμή τα φύλλα εργασίας που διαμορφώθηκαν (<https://doe.gr/fylla-parousiasis-ekdiloseon/>), αναπτύχθηκαν σημαντικές απόψεις και διατυπώθηκαν οι παρακάτω επισημάνσεις:

Οι εισηγητές ανέδειξαν την αναγκαιότητα το σχολείο να μην αντιμετωπίζεται ως χώρος που αντιλαμβάνεται το παιδί ως παθητικό δέκτη, αλλά ως δρων υποκείμενο με δικαιώματα, φωνή και κοινωνική παρουσία. Τονίστηκε ότι η αναγνώριση των δικαιωμάτων του παιδιού δεν είναι από μόνη της αρκετή, γιατί μέσα στη σχολική πραγματικότητα οι φωνές των παιδιών δεν ακούγονται όλες το ίδιο, πρέπει κάθε φορά να εξετάζουμε ποιος μιλά, από ποια θέση, ποιος ακούγεται και ποιος αποκλείεται. Το σχολείο καλείται να αναγνωρίσει ότι τα παιδιά εκφράζονται όχι μόνο με λόγια αλλά και μέσα από το σώμα και τα συναισθήματά τους, τα οποία συχνά αποτελούν πεδίο ελέγχου και ρύθμισης. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού δεν είναι να γεμίζει το παιδί με έτοιμες απαντήσεις, αλλά να καλλιεργεί την επιθυμία για μάθηση, να θέτει όρια και να δημιουργεί ερωτήματα. Ταυτόχρονα αναδείχτηκε, ως πτυχή που επηρεάζει και διαμορφώνει τις σχέσεις μέσα στο σχολείο, η επαγγελματική εξουθένωση των εκπαιδευτικών, που προκύπτει από την αντίφαση ανάμεσα σε όσα έχουν παιδαγωγικό νόημα και σε όσα απαιτεί από αυτούς το σύστημα, ιδιαίτερα μέσα από λογικές αξιολόγησης και μετρήσιμης απόδοσης.

Έμφαση δόθηκε στην ανάγκη για βιωματική, συμμετοχική και κριτική εκπαίδευση, απέναντι στην γνωσιοκεντρική και τεχνοκρατική προσέγγιση της μάθησης. Το σχολείο δεν πρέπει να περιορίζεται στην απομνημόνευση γνώσεων και στην παθητική πρόσληψη πληροφοριών, αλλά να συνδέει τη μάθηση με τις εμπειρίες, τα βιώματα και την τοπική πραγματικότητα των παιδιών.

Τα ερευνητικά δεδομένα δείχνουν ότι η συνεργατική μάθηση είναι πιο αποτελεσματική από την ατομική ή ανταγωνιστική μάθηση. Ωστόσο, η ευρεία εφαρμογή της συνεργατικής διδασκαλίας εμποδίζεται από πολιτικές που προωθούν την ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης, την αξιολόγηση, τον ανταγωνισμό μεταξύ σχολείων, τη μείωση των δημόσιων δαπανών και την έμφαση αποκλειστικά σε δεξιότητες που εξυπηρετούν την αγορά εργασίας.

Η συστηματοποίηση της γνώσης, της εμπειρίας και μάθησης, και η επιστημονική τεκμηρίωση της αποτελεσματικότητάς τους, με άξονα τις κοινωνικές ανάγκες και τα μορφωτικά δικαιώματα των μαθητών/τριών με αναπηρίες δίνει τη δυνατότητα στο σχολείο να προσφέρει έγκυρα και αποτελεσματικά την ειδική εκπαίδευση που έχουν ανάγκη τα παιδιά.

Οι δράσεις συνεκπαίδευσης συμβάλλουν, τόσο στην κοινωνική αποδοχή και ένταξη, όσο και στη συνεργασία μεταξύ ομηλικών μαθητών με ή χωρίς αναπηρία.

Προκειμένου να ικανοποιηθούν οι αυξημένες ανάγκες των μαθητών/τριών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες πρέπει να πληρούνται προϋποθέσεις: η ύπαρξη ολιγομελών τμημάτων και κατάλληλων υποδομών, η επάρκεια υλικού και η σταθερότητα του προσωπικού. Τα παραπάνω μπορούν να εξασφαλίσουν στους/στις εκπαιδευτικούς τον απαραίτητο χρόνο και τα μέσα ώστε να ασχοληθούν ουσιαστικά και εποικοδομητικά με τους μαθητές/μαθήτριές τους, συμβάλλοντας στην καλλιέργεια των μαθησιακών και κοινωνικών τους δεξιοτήτων και την ενίσχυση των διαπροσωπικών τους σχέσεων. Αντίθετα, τα Ειδικά σχολεία εξακολουθούν να έχουν πολυπληθή τμήματα, ακατάλληλα κτήρια, διαρκώς μεταβαλλόμενο και μη επαρκή αριθμό προσωπικού. Όλα αυτά, αποτελούν παράγοντες που δυσχεραίνουν το εκπαιδευτικό έργο και αποτελούν εμπόδιο στην ανάπτυξη των διαπροσωπικών σχέσεων.

Οι εισηγητές διέκριναν την έννοια της **συνεργατικότητας** από την έννοια της **συλλογικότητας**. Η συνεργατικότητα αφορά τη συνεργασία για την ολοκλήρωση ενός έργου, ενώ η συλλογικότητα αφορά τη δημιουργία ενός συνειδητού «εμείς», βασισμένου σε κοινές αξίες, ευθύνες, αλληλεγγύη και δημοκρατική συμμετοχή. Υποστηρίχτηκε ότι το νεοφιλελεύθερο σχολείο αποδέχεται τη συνεργασία ως εργαλείο παραγωγικότητας, αλλά φοβάται τη συλλογικότητα επειδή παράγει κριτική σκέψη, διεκδικήσεις και πολιτική συνείδηση.

Κοινός άξονας των εισηγήσεων ήταν ότι η συνεργατική μάθηση και η δημοκρατική λειτουργία του σχολείου αποτελούν αποτελεσματικές και παιδαγωγικά τεκμηριωμένες προσεγγίσεις. Οι εισηγητές υποστηρίζουν ότι ένα πραγματικά δημοκρατικό σχολείο χρειάζεται συλλογικότητα, συμμετοχή, κριτική σκέψη και ενεργό εμπλοκή μαθητών και εκπαιδευτικών στη διαμόρφωση της σχολικής ζωής.

B.1.4 Σχέσεις μεταξύ μαθητών / μαθητριών και εκπαιδευτικών (Βαθμός: 4)

Στην εκδήλωση «Από τον ανταγωνισμό στη συνεργασία. Για ένα σχολείο της συλλογικότητας και της δημοκρατίας. Πολιτικές διαστάσεις και παιδαγωγικές προσεγγίσεις», που πραγματοποιήθηκε 01.03.2026 (<https://youtube.com/live/ztGSmAL-ryQ?feature=share>) και η οποία εκδόθηκε σε ηλεκτρονική έκδοση (<https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/03-%CE%91%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C-%CF%83%CF%84%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1.pdf>), και στην εκδήλωση «Ακούγοντας το παιδί: σχέσεις, συγκρούσεις και υποστηρικτικές πρακτικές στη σχολική κοινότητα» που πραγματοποιήθηκε στις 15.02.2026 (<https://www.youtube.com/live/B217YuYB4Ak>) και η οποία εκδόθηκε σε ηλεκτρονική έκδοση (<https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/01-%CE%91%CE%BA%CE%BF%CF%8D%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B1%CF%82-%CF%84%CE%BF-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4.pdf>), καθώς και στην ενδοσχολική συζήτηση-προβληματισμό που ακολούθησε με αφορμή τα φύλλα εργασίας που διαμορφώθηκαν (<https://doe.gr/fylla-parousiasis-ekdiloseon/>), αναπτύχθηκαν σημαντικές απόψεις και διατυπώθηκαν οι παρακάτω επισημάνσεις:

Σκοπός της ειδικής αγωγής είναι η παροχή εκπαίδευσης που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μαθητών/τριών, των οποίων οι αναπηρίες επηρεάζουν σημαντικά τη μάθησή τους. Βασική αρχή αποτελεί η αναγνώριση της ειδικής εκπαίδευσης ως ατομικού και ταυτόχρονα δημόσιου αγαθού αλλά και ως κοινωνικού δικαιώματος για όλους.

Η Ειδική Αγωγή/Εκπαίδευση πρέπει να αποτελεί άλυτο μέρος της Δημόσιας Δωρεάν Παιδείας. Χρειάζεται να συζητήσουμε για τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες στις οποίες ζουν οι μαθητές, για τους όρους άσκησης του εκπαιδευτικού έργου, για τους υποστηρικτικούς θεσμούς, την ασφάλεια των χώρων, τις υποδομές, για την ενίσχυση της Ειδικής Εκπαίδευσης και των Ειδικών Σχολείων, για τα προγράμματα παρέμβασης.

Η παροχή ειδικά σχεδιασμένης διδασκαλίας μεγιστοποιεί τη μάθηση και τη λειτουργικότητα των παιδιών με αναπηρίες, εστιάζει σε επιστημονικά τεκμηριωμένες εκπαιδευτικές πρακτικές, που προωθούν τις γνωστικές, κοινωνικές, συναισθηματικές και προσαρμοστικές λειτουργίες που

σχετίζονται με την ανθρώπινη ευημερία, την ευτυχία και την ποιότητα ζωής, ώστε όλα τα παιδιά με αναπηρίες να προαχθούν γνωστικά, συναισθηματικά, κοινωνικά και αισθητικά μέσα σε κλίμα σεβασμού, ασφάλειας, ισότητας, κοινωνικής δικαιοσύνης και ελευθερίας. Η αύξηση των ανισοτήτων στην εκπαίδευση, δημιουργεί αποκλεισμό των πιο υποβαθμισμένων κοινωνικών τάξεων, αυξάνει τη βία τόσο στο σχολείο όσο και έξω από αυτό, δημιουργώντας ένα γενικότερο αίσθημα ανασφάλειας και υποβαθμίζοντας την ποιότητα ζωής της σχολικής κοινότητας.

Τα δικαιώματα ωστόσο έχουν να αναμετρηθούν με το υπάρχον θεσμικό εκπαιδευτικό πλαίσιο, την κυρίαρχη εκπαιδευτική πολιτική, την κυρίαρχη παιδαγωγική θεωρία και πράξη. Στο κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό σκηνικό που μας περιβάλλει, με την κυριαρχία των νόμων και επιταγών της αγοράς σε κάθε πτυχή της ζωής και τη μετατροπή της επιθυμίας σε εμπόρευμα, τις καταπατήσεις των ανθρώπινων δικαιωμάτων, τον ατομοκεντρισμό και τον ανταγωνισμό, ο λόγος περί δικαιωμάτων μένει στα χαρτιά και εργαλειοποιείται.

Είναι επιτακτική ανάγκη ο λόγος περί δικαιωμάτων να γίνει μέρος μιας παιδαγωγικής θεωρίας και πράξης, που θα εμπνέεται και θα στοχεύει στο δημοκρατικό σχολείο, στην αλληλεγγύη, στον σεβασμό της διαφοράς. Να επεκταθεί σε συγκεκριμένα μέτρα κοινωνικής στήριξης των παιδιών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και των οικογενειών τους. Βασική επιδίωξη πρέπει να είναι οι μαθητές να εμπλακούν ουσιαστικά και ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η μάθηση των μαθητών αποκτά νόημα όταν περνάμε στη συνδιαμόρφωση του περιεχομένου. Στόχος μας είναι η γεφύρωση του αναλυτικού προγράμματος με την πραγματικότητα που βιώνουν τα παιδιά.

Οι εκπαιδευτικοί εξουθενώνονται, γιατί πέρα από τον παιδαγωγικό ρόλο, καλούνται ταυτόχρονα να είναι φροντιστές, διαχειριστές και αξιολογητές, μέσα σε ένα σύστημα, που δεν εμπιστεύεται τον επαγγελματισμό τους. Υπάρχει μια απαξίωση της Πολιτείας σε σχέση με τον επαγγελματισμό και την αυταπάρνηση των εκπαιδευτικών.

Η εξουθένωση προκύπτει εκτός των άλλων, και λόγω της διάστασης που υπάρχει μεταξύ του παιδαγωγικού νοήματος και αυτού που καλούνται συστηματικά να κάνουν. Αυτή η διάσταση μεταξύ πραγματικής ανάγκης/αιτήματος, από το πλαίσιο της πολιτείας, γεννάει θυμό, παραίτηση, σιωπηρή αντίσταση. Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές αντιμετωπίζονται ως μονάδες παραγωγής αποτελεσμάτων.

Στόχος του σχολείου είναι να μετουσιώσει τη συνεργατικότητα σε συλλογικότητα.

Η ενίσχυση των Ειδικών Σχολείων με οπτικοακουστικό υλικό, εκπαιδευτικό λογισμικό, υλικό Τέχνης και συναισθηματικής έκφρασης και εξατομικευμένα προγράμματα, είναι απαραίτητη για το έργο των εκπαιδευτικών και για την ουσιαστική βοήθεια προς τις οικογένειες των μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

B.1.5 Σχέσεις σχολείου – οικογένειας (Βαθμός: 4)

Στην εκδήλωση «**Η επικοινωνία στην εκπαιδευτική κοινότητα, ως κοινωνικό, εκπαιδευτικό, παιδαγωγικό και θεσμικό διακύβευμα**», που πραγματοποιήθηκε στις 22.03.2026 (<https://youtube.com/live/9tttFBJPZSI?feature=share>) και η οποία εκδόθηκε σε ηλεκτρονική έκδοση (<https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/06-%CE%97-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1.pdf>), και στην εκδήλωση «**Ακούγοντας το παιδί: σχέσεις, συγκρούσεις και υποστηρικτικές πρακτικές στη σχολική κοινότητα**» που πραγματοποιήθηκε στις 15.02.2026 (<https://www.youtube.com/live/B217YuYB4Ak>) και η οποία εκδόθηκε σε ηλεκτρονική έκδοση (<https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/01-%CE%91%CE%BA%CE%BF%CF%8D%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B1%CF%82-%CF%84%CE%BF-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4.pdf>), καθώς και στην ενδοσχολική συζήτηση-προβληματισμό που ακολούθησε με αφορμή τα φύλλα εργασίας που διαμορφώθηκαν (<https://doe.gr/fylla-parousiasis-ekdidolon/>), αναπτύχθηκαν σημαντικές απόψεις και διατυπώθηκαν οι παρακάτω επισημάνσεις:

Η επικοινωνία στην εκπαιδευτική κοινότητα εντάσσεται μέσα σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, κοινωνικοπολιτικών συνθηκών που γεννούν εντάσεις, αντιθέσεις και κοινωνικές ανισότητες, που επηρεάζουν συμπεριφορές μαθητών, εκπαιδευτικών και γονιών.

Ζούμε σε μια εποχή ρευστότητας, αβεβαιότητας και επισφάλειας, με έμφαση στην ελεύθερη αγορά, στην ατομική επιλογή και ευθύνη, που επηρεάζουν καθοριστικά την εκπαίδευση, εισάγοντας τον ανταγωνισμό (προκειμένου να εξευρεθούν οικονομικοί και ανθρωπίνι πόροι), την αποδοτικότητα και την αξιολόγηση με βάση την απόδοση. Αντικαθίστανται σταδιακά οι μορφωτικοί στόχοι με δείκτες μέτρησης δεξιοτήτων.

Το έργο του εκπαιδευτικού μεταλλάσσεται. Η εκπαίδευση γίνεται αντιληπτή ως ένα είδος εμπορεύματος, όπου το άτομο αποτιμάται με βάση την αξία που έχει στην αγορά.

Η αποτελεσματική λειτουργία του σχολείου προϋποθέτει την ύπαρξη ενός υποστηρικτικού οικογενειακού περιβάλλοντος.

Οι γονείς καλούνται σήμερα να εμπλακούν όλο και πιο ενεργά στην εκπαίδευση των παιδιών τους. Πιέζονται να κάνουν όσο το δυνατόν πιο «αποδοτικές» επιλογές. Αυτή η πίεση επηρεάζει καθοριστικά την οργάνωση και το περιεχόμενο της οικογενειακής ζωής, που μεταφέρεται στα παιδιά αλλά και στους εκπαιδευτικούς.

Για τους μαθητές/τριες με αναπηρία/ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες οι δυσκολίες είναι πολλαπλάσιες. Καθοριστική σημασία έχει η κοινωνική τάξη, οι εκπαιδευτικές εμπειρίες των ίδιων των γονέων, οι συνθήκες διαβίωσης και εργασίας, τα κοινωνικά δίκτυα, τα μορφωτικά τους εφόδια, η πληροφόρηση που έχουν οι ίδιοι σε σχέση με την Ειδική Εκπαίδευση. Το μορφωτικό επίπεδο και το επάγγελμα, επιδρούν καθοριστικά στις διαδικασίες της κοινωνικοποίησης μέσα στην οικογένεια, αλλά και σε σχέση με το σχολείο, με τις μορφές επικοινωνίας, τη βοήθεια στη μελέτη. Τα παραπάνω δεν είναι δεδομένα για μεγάλο μέρος των οικογενειών.

Η εκπαίδευση δεν μπορεί να λειτουργεί με όρους κόστους-οφέλους, αλλά ως συλλογικό κοινωνικό αγαθό, με προτεραιότητα τις ανάγκες του παιδιού, της κοινότητας και της κοινωνίας συνολικά. Στο υπάρχον πλαίσιο άμεσα ή έμμεσα εισάγονται μορφές ιδιωτικοποίησης της εκπαίδευσης, ωθώντας γονείς να λειτουργούν ως επενδυτές και καταναλωτές εκπαιδευτικών υπηρεσιών, αγοράζοντας συγκεκριμένα εκπαιδευτικά αγαθά. Τα παιδιά υφίστανται όλο και νωρίτερα την ασφυκτική πίεση αυτού του «παράλληλου» εκπαιδευτικού προγράμματος, ενώ ταυτόχρονα συρρικνώνεται ο ελεύθερος χρόνος όλης της οικογένειας.

Τα τελευταία χρόνια οι εντάσεις στο σχολικό περιβάλλον αυξάνονται, η επικοινωνία γίνεται όλο και πιο δύσκολη και οι παρεμβάσεις γονέων όλο και πιο πιεστικές.

Η δυνατότητα των γονέων να έχουν μια ουσιαστική και ισότιμη σχέση με το σχολείο δεν είναι ίδια για όλους. Σε μεγάλο βαθμό είναι κοινωνικά-ταξικά προσδιορισμένη. Η αποστασιοποίηση πολλών γονέων έχει να κάνει με αντικειμενικές δυσκολίες, ανελαστικές συνθήκες εργασίας και κάποιες φορές εκφράζει το βάρος ζητημάτων που προκύπτουν από την ανισότιμη κοινωνική αποδοχή των ιδιαιτεροτήτων της αναπηρίας.

Ο εκπαιδευτικοί οφείλουν να αναγνωρίσουν την προσπάθεια και τα κοινωνικά προσδιορισμένα όρια και να αναζητήσουν τους τρόπους για να γεφυρωθεί αυτή η απόσταση, χωρίς τεχνητές αντιπαραθέσεις, που αφήνουν στο απυρόβλητο τους πραγματικούς φταιχτες και τα πραγματικά ελλείμματα της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Μιλώντας με όρους κοινότητας, στόχος είναι να οικοδομηθούν σχέσεις εμπιστοσύνης, με κατανόηση των δεδομένων ανάμεσα στους γονείς, τους εκπαιδευτικούς και το σχολείο, ώστε να κάνουμε τους γονείς συμμετοχούς σε αυτή την υπόθεση.

Να χτίσουμε τόπους στους οποίους θα νιώθουμε ότι όλοι αξίζουμε, ότι αυτό που είμαστε έχει αξία και ότι έχουμε να μάθουμε ένας απ' τον άλλον και μαζί να δημιουργούμε πυρηνές αντίστασης και δημιουργίας. Κι αυτός είναι ο ουσιαστικός παιδαγωγικός ρόλος του σχολείου. Η ύπαρξη και λειτουργία δημοκρατικών συλλογικών θεσμικών οργάνων της σχολικής κοινότητας διασφαλίζει τη συνεργασία γονέων-εκπαιδευτικών.

Η έγκαιρη και επαρκής στελέχωση του Ειδικού Σχολείου και η εξασφάλιση των υλικών όρων λειτουργίας του καθώς και η διαρκής υποστήριξη των μαθητών/μαθητριών και των οικογενειών τους με προγράμματα, δημόσιες δομές διάγνωσης και δωρεάν θεραπευτικές παρεμβάσεις, θα μειώνει την καθημερινή δυσβάσταχτη καθημερινότητα των γονέων και θα βελτιώνει σημαντικά τη δυνατότητα του σχολείου να συνεργαστεί μαζί τους.

Θετικά σημεία

Η διατήρηση του χαρακτήρα και του ρόλου του Ειδικού Σχολείου.

Η διατήρηση της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης ως αναπόσπαστο και λειτουργικό μέρος του συστήματος της δημόσιας, δωρεάν εκπαίδευσης, σε όλες τις βαθμίδες.

Το διδακτικό υλικό που παράγεται από τους εκπαιδευτικούς της πράξης.

Η σταθερή πεποίθηση του εκπαιδευτικού σώματος για τον ανθρωπιστικό και παιδαγωγικό του ρόλο.

Η συνεχής ανατροφοδότηση των γονέων, από τους εκπαιδευτικούς, για την πρόοδο των μαθητών και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν. Οι διαρκείς προσπάθειες των εκπαιδευτικών να υπάρχει γόνιμη επικοινωνία με τους γονείς, παρά τις καθημερινές δυσκολίες.

Οι καθημερινές προσπάθειες διαμόρφωσης αντισταθμιστικών και μορφωτικά επωφελών παιδαγωγικών πρακτικών. Είναι χαρακτηριστικό από την έρευνα της ΔΟΕ ότι παρά τις συνεχώς αυξανόμενες αντιξοότητες (ελλείψεις, κενά, όγκος ύλης, αύξηση μαθητών ανά τμήμα) το εκπαιδευτικό σώμα υλοποιεί σε μεγάλο βαθμό συνεργατικές μορφές μάθησης και διδασκαλίας. Το γεγονός αυτό βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με την εικόνα απαξίωσης των εκπαιδευτικών και του έργου τους που προβάλλεται προς την κοινωνία.

Η ανάδειξη των κοινωνικών παραμέτρων και διαστάσεων της εκπαίδευσης.

Η καταγραφή ερευνητικών δεδομένων από τους εκπαιδευτικούς, για τη σημερινή εκπαιδευτική πραγματικότητα.

Η συμβολή των εκπαιδευτικών με τη συμμετοχή τους, τις ερωτήσεις και τις τοποθετήσεις τους, τη μεταφορά των εμπειριών τους από τη διδακτική πράξη.

Η συμβολή των εκπαιδευτικών στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας.

Η αδιάκοπη προσπάθεια συνεργασίας και επικοινωνίας των εκπαιδευτικών εντός της σχολικής κοινότητας.

Η διαρκής επικοινωνία με τους/τις Πανεπιστημιακούς Δασκάλους/ες και τα Παιδαγωγικά Τμήματα, καθώς και η στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών. Η ανταπόκριση των φορέων στις δράσεις μας.

Η διαμόρφωση φύλλων παρουσίασης και η συζήτησή τους εντός του σχολείου.

Η θετική στάση των γονεϊκών φορέων στο να γίνουν κοινωνοί των προβληματισμών και να συνδράμουν στη διαμόρφωση δράσεων ευαισθητοποίησης.

Η συστηματική και επιστημονική ανάδειξη από τις εισηγήσεις της διημερίδας μιας επεξεργασμένης και σε βάθος ανάλυσης, των νέων συνθηκών που έχουν διαμορφωθεί με την είσοδο των εργαλείων και εφαρμογών της ΤΝ σε πολλές πτυχές της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Σημεία προς βελτίωση

1. Συστηματική και μακροχρόνια παρέμβαση για τον δραστικό περιορισμό μορφών που υπονομεύουν τον δημόσιο και δωρεάν χαρακτήρα της εκπαίδευσης.

2. Σταθερή-μόνιμη και όχι ευκαιριακή στελέχωση όλων των ειδικών σχολείων με όλο το απαραίτητο προσωπικό (εκπαιδευτικό, ειδικό εκπαιδευτικό και βοηθητικό) με δημιουργία οργανικών θέσεων.

3. Λήψη μέτρων από την πολιτεία για την πρώιμη διάγνωση και παρέμβαση.

4. Έγκαιρη και πλήρης στελέχωση όλων των δομών Ειδικής Αγωγής (Ειδικά Σχολεία, Τ.Ε., Παράλληλες στηριξεις).

5. Στελέχωση των ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. έγκαιρα και με μόνιμο προσωπικό από την έναρξη του σχολικού έτους. Αύξηση του υφιστάμενου αριθμού των ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.

6. Εξασφάλιση της μεταφοράς όλων των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες δωρεάν, με τα κατάλληλα μεταφορικά μέσα και την εξασφάλιση συνοδού.

7. Τουλάχιστον ένα Τμήμα Ένταξης σε κάθε σχολική μονάδα προσχολικής και δημοτικής εκπαίδευσης, με πρόβλεψη λειτουργίας δεύτερου ανάλογα με τις ανάγκες.

8. Επαναλειτουργία των Διδασκαλείων Ειδικής Αγωγής.

9. Εξέταση του περιεχομένου των διδακτικών πρακτικών ως προς τη μορφωτική τους ωφέλεια, την αντισταθμιστική τους δυναμική, και τη δυνατότητά τους ως προς την άμβλυση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών ανισοτήτων. Χρόνος για παιδαγωγικές συνεδριάσεις, εντός του υπάρχοντος ωραρίου. Θεσμικό και νομικό πλαίσιο διασφάλισης των εκπαιδευτικών και του έργου τους. Ενίσχυση των θεσμικών δημοκρατικών οργάνων διοίκησης και συνεργασίας της εκπαιδευτικής κοινότητας και κατάργηση των πλατφορμών ατομικών καταγγελιών και ποινικοποίησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Δημιουργία μόνιμων υποστηρικτικών δομών μέσα στα Σχολεία και σε επίπεδο τοπικής κοινότητας για τον έγκαιρο εντοπισμό και αντιμετώπιση ψυχοσυναισθηματικών και κοινωνικών προβλημάτων στη σχολική κοινότητα.

10. Περιορισμός των μετακινήσεων των εκπαιδευτικών. Σταθερές θέσεις εργασίας. Διορισμός- μονιμοποίηση των αναπληρωτών.

11. Αντιμετώπιση της ανεργίας, της φτώχειας και της περιθωριοποίησης μεγάλων τμημάτων της ελληνικής κοινωνίας, ώστε όλοι οι γονείς να μπορούν να παρακολουθούν και να υποστηρίζουν την πρόοδο των παιδιών τους.

12. Εκσυγχρονισμός των υποδομών (υλικών, κτιριακών, πολιτισμικών, ηλεκτρονικών) όλων των ειδικών σχολείων.

13. Υπάρχει σημαντική έλλειψη των απαραίτητων εξειδικευμένων χώρων για τους μαθητές. Διαπιστώνεται ανεπάρκεια σε ψηφιακό εξοπλισμό των τάξεων, σε λογισμικά προγράμματα, σε οπτικοακουστικά μέσα, σε μουσικό, θεατρικό, εικαστικό και άλλο εξοπλισμό, ενώ τα περισσότερα Ειδικά Σχολεία δεν διαθέτουν αίθουσα εκδηλώσεων και βιβλιοθήκη.

14. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι πολύ συχνά αναγκάζονται να χρησιμοποιήσουν προσωπικό τους εξοπλισμό για να φέρουν εις πέρας προγράμματα για τους μαθητές τους. Η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι χρειάζονται περισσότεροι δημόσιοι θεσμικοί φορείς για την υποστήριξη μαθητών με τραυματικά βιώματα, ενώ η εμπορευματοποίηση της ειδικής εκπαίδευσης αυξάνεται διαρκώς. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι χρειάζεται να λειτουργήσουν περισσότερα Ειδικά Σχολεία.

15. Η χρηματοδότηση για τη δημόσια εκπαίδευση πρέπει να φτάσει στο 6% τοις εκατό του ΑΕΠ και 20% τοις εκατό των συνολικών κρατικών δαπανών,. Αυτές οι δαπάνες θα πρέπει «να είναι διαφανείς και να προστατεύονται από μέτρα λιτότητας, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών που προωθούνται από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα», η αύξηση των μισθών των εκπαιδευτικών (σελ. 55, 62)

16. Λειτουργία βιβλιοθηκών, με πλήρη κάλυψη και χρηματοδότηση, σε κάθε σχολική μονάδα.
17. Αύξηση των μισθών των εκπαιδευτικών.
18. Η αντιμετώπιση των παραγόντων της επαγγελματικής εξουθένωσης των εκπαιδευτικών.
19. Δημιουργία κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος που θα ανακόψει την υπογεννητικότητα. Να γίνουν δεκτά όλα τα αιτήματα λειτουργίας τμημάτων, βάσει των παιδαγωγικών κριτηρίων των Συλλόγων Διδασκόντων, χωρίς συγχωνεύσεις και καταργήσεις τμημάτων και σχολείων. Να πραγματοποιηθούν μαζικοί διορισμοί μόνιμων εκπαιδευτικών. Πρόγραμμα κοινωνικής κατοικίας για να μπορούν τα νέα ζευγάρια να βρίσκουν αξιοπρεπή στέγαση με χαμηλό ενοίκιο. Συνυπηρέτηση των εκπαιδευτικών. Άδεια ανατροφής σε όλες/ους τις εκπαιδευτικούς. Εξίσωση δικαιωμάτων μόνιμων και αναπληρωτών. Καθολική πρόσβαση σε παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς, δωρεάν για όλα τα παιδιά.
20. Να ακουστεί η φωνή των εκπαιδευτικών από την Πολιτεία και το Υπουργείο.

Διοικητική λειτουργία

B.2.1. Ηγεσία – Οργάνωση και διοίκηση της σχολικής μονάδας. (Βαθμός: 4)

Στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 03.05.2026 «**Η σημασία των κτηριακών και υλικοτεχνικών υποδομών για το δημόσιο σχολείο και τους μαθητές/τριες. Ερευνητικά δεδομένα και επιστημονικές προσεγγίσεις**» <https://youtube.com/live/INNwLYeZFh8?feature=share>, τα πρακτικά της οποίας εκδόθηκαν ηλεκτρονικά https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/DOE-3_5.pdf και στην έρευνα που διενεργήθηκε για τις κτηριακές και υλικοτεχνικές υποδομές <https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/01-%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%A5%CE%9D%CE%91-%CE%94%CE%9F%CE%95-%CE%A5%CF%80%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CF%82-%CE%A3%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CF%89%CE%BD-2026.pdf>, καθώς και στην ενδοσχολική συζήτηση-προβληματισμό που ακολούθησε με αφορμή τα φύλλα εργασίας που διαμορφώθηκαν (<https://doe.gr/fylla-parousiasis-ekdiloseon/>), αναδείχθηκαν καίρια ζητήματα και διατυπώθηκαν σημαντικές απόψεις:

Ο σχολικός χώρος έχει ιδιαίτερη παιδαγωγική σημασία γιατί επηρεάζει καθοριστικά τη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης. Ο σχολικός χώρος δεν είναι ουδέτερος χώρος. Αποτελεί μέρος της εκπαιδευτικής φιλοσοφίας και παιδαγωγική συνθήκη που θέτει τους όρους οργάνωσης, δομής, λειτουργίας και αισθητικής του ίδιου του σχολείου. Έχει σημαντικό ψυχοπαιδαγωγικό ρόλο στην κοινωνική, στη συναισθηματική και στη νοητική ανάπτυξη των παιδιών. Ο χώρος διαμορφώνεται μέσω της συσχέτισης κατασκευών, δομών, ανθρώπινων δράσεων και σχέσεων που συντελούνται εντός του. Δημιουργεί ιστορικότητα και συνδέεται με βιώματα, ταυτίσεις, μνήμη, με αίσθηση κοινότητας, συναισθήματα, αισθητικές προσλήψεις, με ποιότητα εμπειρίας.

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε καταδεικνύει σημαντικά προβλήματα. Η χρόνια ελλιπής κρατική χρηματοδότηση, η ανυπαρξία μακροχρόνιου σχεδιασμού σχολικής στέγης, το κλείσιμο του Ο.Σ.Κ, έχουν οδηγήσει σε ελάχιστες κατασκευές νέων σχολικών κτηρίων και σε ακόμα λιγότερες παρεμβάσεις για την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των αιθουσών διδασκαλίας από αρχιτεκτονική και παιδαγωγική σκοπιά.

Το 80% των σχολείων δηλώνουν ανάγκη μερικής ή συνολικότερης αναβάθμισης κτηριακών υποδομών. Το 76% δεν έχει αυτόματη ειδοποίηση πυρόσβεσης, 52% δεν έχει σύστημα συναγερμού, 51,8% ουσιαστικά δεν έχει πυρασφάλεια. Επιπλέον, τα κτήρια σε μεγάλο ποσοστό χρίζουν ηλεκτρολογικών και κτηριακών παρεμβάσεων, ουσιαστικών ελέγχων και κατάλληλης συντήρησης. Το 11,4% των παρεμβάσεων στις υποδομές γίνεται από γονείς και εκπαιδευτικούς. Το 82% των εκπαιδευτικών χρησιμοποιεί συχνά προσωπικά υλικά για το εκπαιδευτικό του έργο.

Τα σχολεία χιτίζονται, πολλές φορές χωρίς προσαρμογή στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των παιδιών με αναπηρία και των αναγκών τους, που δεν προσφέρουν (τόσο χωροταξικά, υλικοτεχνικά και αισθητικά) δυνατότητες για ανάπτυξη παιδαγωγικών παρεμβάσεων.

Υπάρχει σοβαρό έλλειμμα σε δημιουργικούς χώρους, σε εγκαταστάσεις και σε εξοπλισμό. Το κράτος έχει μεταφέρει την ευθύνη στους Δήμους, χωρίς την απαιτούμενη, επαρκή χρηματοδότηση.

Χρειάζεται η διαμόρφωση ενός προγράμματος σχολικής στέγης, άμεσης προτεραιότητας, με την επαναλειτουργία ενός αποκλειστικού δημόσιου φορέα, με μόνιμο επιστημονικό προσωπικό, που θα έχει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων (σχεδιασμό - υλοποίηση - ανέγερση - εξοπλισμός), χωρίς υποθήκευση δημόσιου χώρου σε ιδιώτες ή εταιρείες.

Άμεση πολεοδομική και νομική προτεραιότητα σε ό,τι αφορά στη σχολική στέγη. Θέσπιση ετήσιου ελέγχου μη δομικής τρωτότητας σε όλα τα σχολεία.

Χρειάζονται μόνιμες και κατάλληλες κτηριακές υποδομές που θα εξυπηρετούν τις ανάγκες των παιδιών:

Ασφάλεια, υγιεινή και προσβασιμότητα: Τα παιδιά πρέπει να αισθάνονται ασφαλή στο σχολικό περιβάλλον, με κατάλληλα μέτρα ασφαλείας, επίβλεψης και καθολικής προσβασιμότητας. Η ασφάλεια στα σχολεία πρέπει να αντιμετωπίζεται συνολικά και όχι μόνο ως ζήτημα κτηριακών υποδομών. Απαιτείται μια ολοκληρωμένη εκτίμηση κινδύνων, σχεδιασμός με βάση αυτή την εκτίμηση και ουσιαστική χρηματοδότηση.

Κοινωνικές ανάγκες: Τα σχολικά κτήρια πρέπει να διαθέτουν χώρους συνάντησης, όπως αίθουσες πολλαπλών χρήσεων και χώρους που προάγουν την κοινωνική αλληλεπίδραση και την ανάπτυξη κοινωνικής συνεργασίας. Χώρους πλούσιους σε ερεθίσματα. Χώρους συμμετοχικούς που συνδέονται με συνεργατικές, παιδαγωγικές πρακτικές και δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη της πρωτοβουλίας του παιδιού, στη σύνδεση του σχολείου με την κοινωνία και ιδιαίτερα στις σχέσεις που αναπτύσσει το παιδί, με ό,τι το περιβάλλει. Μέσα από τη συμμετοχή το παιδί, χιτίζει την ταυτότητα πρώτα απ' όλα του εαυτού, χιτίζει την ταυτότητα του χώρου, συμμετέχει στη διαμόρφωση της συλλογικής συνείδησης. Νοηματοδοτεί τον χώρο και τον μετατρέπει σε τόπο, δηλαδή σε σχεσιακό χώρο.

Παιδαγωγικές ανάγκες: Τα σχολεία και οι αίθουσες διδασκαλίας πρέπει να διακρίνονται από τον παιδαγωγικό αρχιτεκτονικό σχεδιασμό ενεργών χώρων που προάγουν τη δημιουργικότητα, την ανάπτυξη ικανοτήτων και κοινωνικών σχέσεων των παιδιών, που διευκολύνουν τις συνεργατικές διδακτικές πρακτικές, την επικοινωνία κατά πρόσωπο, τη δυνατότητα του παιδιού να διαμορφώνει τόπους με βιωματική και χωρική εμπειρία, την ελεύθερη σχέση του σώματος με το χώρο.

Κρίνονται απαραίτητα η στήριξη και ενίσχυση των Ειδικών Σχολείων και όλων των δημόσιων δομών ειδικής αγωγής, η εξασφάλιση των αναγκαίων υλικών όρων, κατάλληλων και ασφαλών κτηρίων, μόνιμου προσωπικού όλων των ειδικοτήτων.

B.2.2 Σχολείο και κοινότητα (Βαθμός: 4)

Στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 29.03.2026 «**Παρουσίαση των ερευνητικών δεδομένων για την υποχρηματοδότηση των σχολείων και της δημόσιας παιδείας. Συζήτηση για τις επιπτώσεις**» (<https://youtube.com/live/tX3LNU8JtsM?feature=share>), η οποία εκδόθηκε ηλεκτρονικά <https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/07-%CE%95%CF%81%CE%B5%CF%85%CE%BD%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B4%CE%B5%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD->

[%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%87%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%B4%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7.pdf](#), στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 03.05.2026 «**Η σημασία των κτηριακών και υλικοτεχνικών υποδομών για το δημόσιο σχολείο και τους μαθητές/τριες. Ερευνητικά δεδομένα και επιστημονικές προσεγγίσεις**» <https://youtube.com/live/INNwLYeZfH8?feature=share>, τα πρακτικά της οποίας εκδόθηκαν ηλεκτρονικά https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/DOE-3_5.pdf, στις έρευνες που διενεργήθηκαν ([https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/01-%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%A5%CE%9D%CE%91-%CE%94%CE%9F%CE%95-%CE%A7%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%B4%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%A3%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CF%89%CE%BD-2026.pdf](https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/02-%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%A5%CE%9D%CE%91-%CE%94%CE%9F%CE%95-%CE%A7%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%B4%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%A3%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CF%89%CE%BD-2026.pdf), <https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/01-%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%A5%CE%9D%CE%91-%CE%94%CE%9F%CE%95-%CE%A5%CF%80%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CF%82-%CE%A3%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CF%89%CE%BD-2026.pdf>, καθώς και στην ενδοσχολική συζήτηση-προβληματισμό που ακολούθησε με αφορμή τα φύλλα εργασίας που διαμορφώθηκαν (<https://doe.gr/fylla-parousiasis-ekdiloseon/>), αναδείχθηκαν καίρια ζητήματα και διατυπώθηκαν σημαντικές απόψεις, ενώ αναδείχθηκαν τα προβλήματα που σχετίζονται με τις αιτίες και τις συνέπειες της υποχρηματοδότησης των σχολείων καθώς και πλευρές της έμμεσης και άμεσης ιδιωτικοποίησης του δημόσιου σχολείου:

Η έρευνα είναι αποκαλυπτική, καθώς καταγράφει μια βαθύτερη, διαρκή και δυσμενή συνθήκη. Η χρηματοδότηση παραμένει σε πλήρως ανεπαρκή επίπεδα, όπως καταγράφεται για το 63% των σχολείων, ενώ το 95% ζητά άμεσο διπλασιασμό των κονδυλίων. Πιο συγκεκριμένα το 70% των Συλλόγων Γονέων καλύπτει ανάγκες των Σχολείων, ενώ το 81% των εκπαιδευτικών καλύπτει εκπαιδευτικές ανάγκες από προσωπικό εξοπλισμό ή προσωπικό προϋπολογισμό. Οι εκπαιδευτικοί καταβάλλουν τεράστιες προσπάθειες για να καλύψουν τις αυξημένες λειτουργικές ανάγκες μέσα σε ένα τοπίο ελλείψεων.

Την ίδια στιγμή αναλύοντας τον Πολυετή Δημοσιονομικό Προγραμματισμό έως το 2029, δεν προβλέπεται καμία πρόθεση της Πολιτείας για αύξηση της σχολικής χρηματοδότησης, ούτε στο πεδίο των λειτουργικών δαπανών, ούτε στο πεδίο των κτηριακών αναγκών. Η χρηματοδότηση των σχολείων έχει μειωθεί κατά 32% την τελευταία 15ετία. Συγκεκριμένα οι δαπάνες για την παιδεία έχουν μειωθεί κατά 1,8 δις ευρώ στα τελευταία 11 χρόνια, και την ίδια στιγμή οι γονείς δίνουν από την τσέπη τους περίπου 1,2 δις ευρώ τον χρόνο σε ιδιωτικοποιημένες εκπαιδευτικές λειτουργίες.

Ο νόμος 5056/2023 με τον οποίο καταργούνται οι Σχολικές Επιτροπές, αντί να επιλύει, δημιουργεί πρόσθετα προβλήματα κάλυψης εκπαιδευτικών αναγκών και υποδομών, ύψους και διαθεσιμότητας πόρων, διαφάνειας και δημοκρατικής λειτουργίας, διαχείρισης και γραφειοκρατίας, ταχύτητας των παρεμβάσεων των Δήμων, ποσότητας και ποιότητας των υλικών πρώτης ανάγκης, για τα οποία το 70% των σχολείων επισημαίνει ότι έχουν επιδεινωθεί πλήρως.

Πιο συγκεκριμένα, επισημάνθηκε: Στο 70% των σχολείων δεν κοινοποιείται ετήσιος ισολογισμός και δεν υπάρχει ενημέρωση για την κατανομή των κονδυλίων, ενώ το 55% δεν γνωρίζει το συνολικό αναλογούν ποσό των λειτουργικών δαπανών. Χρόνια κτηριακά προβλήματα δεν αντιμετωπίζονται, καθώς στο 53% των σχολείων αντιμετωπίζει από ετήσιες έως πολυετείς καθυστερήσεις. Στο 25% καταγράφεται υπερδεκαετής απουσία ελέγχων σεισμικότητας, πυροπροστασίας, στατικότητας, ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων κ.α. Το 55% των Δημοτικών και το 37% των Νηπιαγωγείων είναι κτισμένα πριν το 1985 (με παλαιότερο και ανεπαρκή αντισεισμικό κανονισμό). Τα κρατικά κονδύλια για τη σχολική στέγη έχουν περικοπεί κατά 70%. Το 50% των σχολείων δεν διαθέτει βιβλιοθήκη, το 30% δεν έχει αίθουσα εκδηλώσεων και στο 11% δεν υπάρχει αίθουσα Συλλόγου Διδασκόντων. Στο 36% των Σχολείων λειτουργούν υπερπληθή τμήματα άνω των 22 μαθητών/τριών, ενώ το 32% των εκπαιδευτικών μετακινείται από 2 έως σε 5 σχολεία.

Η χρόνια υποχρηματοδότηση οδηγεί σε δυσχερή κατάσταση το δημόσιο σχολείο με σοβαρές συνέπειες στη μόρφωση των παιδιών. Η υποχρηματοδότηση της εκπαίδευσης είναι στοχευμένη πολιτική πρακτική. Η υποχρηματοδότηση θα οδηγήσει σε εξάρτηση από εξωσχολικούς παράγοντες (ιδιώτες, χορηγούς), σε εμπορευματοποίηση, κατηγοριοποίηση και λειτουργία των σχολείων με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια. Πόσο μάλλον όταν προωθείται η σύνδεση της χρηματοδότησης των σχολείων με την αξιολόγησή τους.

Από τη συζήτηση στην εκπαιδευτική κοινότητα (γονείς, δήμος, εκπαιδευτικοί) τονίζεται η ανάγκη γενναίας αύξησης της δημόσιας χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων, με βάση τις πραγματικές παιδαγωγικές ανάγκες κατασκευής σύγχρονων, παιδαγωγικά κατάλληλων και ασφαλών σχολικών κτιρίων με αποφυγή των ιδιωτικών διαμεσολαβήσεων. Επιτακτική είναι η άμεση και διαφανής κατανομή καθώς και η απόδοση της χρηματοδότησης σε κάθε σχολική μονάδα. Επισημαίνεται η ανάγκη κρατικής χορήγησης όλων των πάγιων δαπανών (ενέργεια, θέρμανση, επικοινωνία, ύδρευση, καθαριότητα) με παράλληλη κατάργηση του ΦΠΑ για τις σχολικές μονάδες. Τονίστηκε ότι με την κατάργηση των σχολικών Επιτροπών ευνοείται η αδιαφάνεια και η κατηγοριοποίηση των σχολείων.

Τέλος τονίστηκε η ανάγκη συνεργασίας των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης και των συλλόγων γονέων με τους εκπαιδευτικούς και τους Συλλόγους Διδασκόντων, σε σταθερή και συστηματική βάση στην κατεύθυνση επίλυσης των κοινών προβλημάτων και υπεράσπισης του δημόσιου σχολείου, θέτοντας σε προτεραιότητα τις μορφωτικές ανάγκες των παιδιών, με την κοινή βεβαιότητα ότι χωρίς δημόσιο σχολείο η κοινωνία δεν μπορεί να γίνει καλύτερη.

Θετικά σημεία

Οι διαρκείς προσπάθειες των εκπαιδευτικών, μέσα στην ασφυκτική καθημερινότητα εξουθένωσης, να επιτελούν το παιδαγωγικό τους έργο και τον κοινωνικό τους ρόλο, με την υλοποίηση αντισταθμιστικών και μορφωτικά επωφελών παιδαγωγικών πρακτικών παρά τις αυξανόμενες αντιξοότητες (ελλείψεις, κενά, όγκος ύλης, αύξηση μαθητών ανά τμήμα). Το εκπαιδευτικό σώμα μοχθεί και στηρίζει το δημόσιο σχολείο και τους μαθητές/τριες. Το γεγονός αυτό βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με τις πολιτικές απαξίωσης των εκπαιδευτικών και του έργου τους.

Οι διαρκείς προσπάθειες των εκπαιδευτικών να υπάρχει γόνιμη επικοινωνία με τους γονείς, παρά τις καθημερινές δυσκολίες.

Το βαθύ αίσθημα παιδαγωγικής ευθύνης των εκπαιδευτικών που τους παρωθεί, παρά τις εμφανείς ανεπάρκειες των σχολικών δομών, να μην εγκαταλείπουν την προσπάθεια να διαχειριστούν τις κρίσεις που αναφύονται στο εσωτερικό του σχολείου. Η αδιάκοπη προσπάθεια συνεργασίας και επικοινωνίας των εκπαιδευτικών εντός της σχολικής κοινότητας.

Η μαζική συμμετοχή και το έντονο ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών στις δράσεις.

Η διαρκής επικοινωνία με τους/τις Πανεπιστημιακούς Δασκάλους/ες και τα Παιδαγωγικά Τμήματα, καθώς και η στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών. Η ανταπόκριση των φορέων στις δράσεις μας.

Ο διαρκής αγώνας των εκπαιδευτικών να εξασφαλίσουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις επιβίωσης των σχολείων παρά τη χρόνια υποχρηματοδότηση των σχολικών μονάδων.

Ο μεγάλος βαθμός συναντίληψης των εκπαιδευτικών για τα ζητήματα των σχολικών χώρων και υποδομών, για τα ζητήματα της χρηματοδότησης των σχολείων.

Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. Ειδικότερα η ανάδειξη των αρνητικών επιπτώσεων του επιθεωρητισμού.

Οι ερευνητικές καταγραφές που πραγματοποιήθηκαν, για τα ζητήματα των κτηριακών υποδομών, των υλικοτεχνικών υποδομών και της χρηματοδότησης των σχολείων.

Η διαμόρφωση φύλλων παρουσίασης και η συζήτησή τους εντός του σχολείου.

Σημεία προς βελτίωση

Η αύξηση της δημόσιας χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων και η αποφυγή των ιδιωτικών διαμεσολαβήσεων. Σύμφωνα με τις συστάσεις του ΟΗΕ και της UNESCO η χρηματοδότηση της παιδείας θα πρέπει να ανέλθει στο 6% του ΑΕΠ ή στο 20% του κρατικού προϋπολογισμού (σελ. 55, 62) <https://www.ei-ie.org/en/item/28473:activating-the-recommendations-of-the-un-high-level-panel-on-the-teaching-profession> και μάλιστα «πρέπει να μην υπόκειται σε μέτρα λιτότητας, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών που προωθούνται από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα».

Η άμεση και διαφανής κατανομή και απόδοση της χρηματοδότησης σε κάθε σχολική μονάδα.

Η σταθερή ενημέρωση των σχολείων για την κατανομή της χρηματοδότησης και τον απολογισμό κάθε έτους.

Η κρατική χορήγηση όλων των πάγιων δαπανών σε όλα τα σχολεία.

Η εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων για τις λειτουργικές ανάγκες των σχολείων.

Η επαναλειτουργία των Σχολικών Επιτροπών, μέσα από εκτεταμένη διαβούλευση με τα εκπαιδευτικά συνδικάτα. Η διαμόρφωση ενός προγράμματος σχολικής στέγης, άμεσης προτεραιότητας, με την επαναλειτουργία ενός αποκλειστικού δημόσιου φορέα, με μόνιμο επιστημονικό προσωπικό, που θα έχει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων (σχεδιασμό - υλοποίηση - ανέγερση - εξοπλισμό), χωρίς υποθήκευση δημόσιου χώρου σε ιδιώτες ή εταιρείες. Άμεση πολεοδομική και νομική προτεραιότητα σε ό,τι αφορά στη σχολική στέγη. Θέσπιση ετήσιου ελέγχου μη δομικής τρωτότητας σε όλα τα σχολεία.

Η δημιουργία σταθερών δομών υποστήριξης που γεφυρώνουν την απόσταση ανάμεσα στο σχολείο και τις οικογένειες των μαθητών/τριών και διευκολύνουν τη διαχείριση των κρίσεων που εκδηλώνονται στο εσωτερικό της σχολικής μονάδας.

Η έγκαιρη και πλήρης κάλυψη των κενών σε εκπαιδευτικό προσωπικό, ώστε να μην υπολειπονται οι εκπαιδευτικές δομές.

Να προστατευθούν οι εκπαιδευτικοί από απειλές που υπονομεύουν το έργο τους και το έργο του σχολείου.

Να προστατευθεί το δικαίωμα της απεργίας, σύμφωνα με τις συστάσεις του ΟΗΕ και της UNESCO (Φεβρουάριος 2024, σελ. 36 – 38, <https://www.ei-ie.org/en/item/28473:activating-the-recommendations-of-the-un-high-level-panel-on-the-teaching-profession>

Να σταματήσει ο διαχωρισμός των σχολείων στη βάση ποσοτικών διακρίσεων που οδηγούν στην κατηγοριοποίησή τους και τη δημιουργία επιλέξιμων/ανταγωνιστικών προφίλ για κάθε σχολική μονάδα.

Η δημιουργία οργανικών θέσεων για όλες τις υπάρχουσες ειδικότητες εκπαιδευτικών, ώστε να μειωθεί η περιπλάνησή τους από σχολείο σε σχολείο.

Η πρόσληψη διοικητικού προσωπικού για τη γραμματειακή υποστήριξη των σχολικών μονάδων και συνολικότερα βοηθητικού προσωπικού.

Η απαλλαγή των εκπαιδευτικών από εξωδιδασκικά καθήκοντα που δυσχεραίνουν το έργο τους και μειώνουν τον διαθέσιμο χρόνο που αφιερώνουν στις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών τους.

Η αύξηση των μισθολογικών απολαβών των εκπαιδευτικών.

Δημιουργία Τάξεων Υποδοχής, Τμημάτων Ενισχυτικής Διδασκαλίας και Τμημάτων Ένταξης σε όλα τα σχολεία, ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες των μαθητών/τριών.

Απαιτείται η δημιουργία και στελέχωση οργανικών θέσεων για τα τμήματα αυτά. Έτσι, οι εκπαιδευτικοί που θα στελεχώσουν τις σχετικές θέσεις θα αποτελέσουν ένα σταθερό σημείο αναφοράς για τα παιδιά αυτά, θα εμβαθύνουν στα σχετικά προβλήματα και θα συμβάλλουν καθοριστικά στην ανάπτυξη κατάλληλων παιδαγωγικών στρατηγικών αντιμετώπισής τους. Ακόμη, στο επίπεδο των κοινωνικών πολιτικών θα πρέπει να υπάρξει πρόνοια ώστε οι μαθητές των ευπαθών ομάδων να υποστηρίζονται συστηματικά με εστίαση στις ανάγκες τους και όχι ευκαιριακά μέσω χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων με συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης.

Επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών

B.3.1 Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις (Βαθμός: 4)

Στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 08.03.2026 «Πέρα από τις δεξιότητες και την εργαλειακή αντίληψη. Συζητώντας για μια ουσιαστική επιμόρφωση και τον κοινωνικό ρόλο του εκπαιδευτικού. Η περίπτωση της Μετεκπαίδευσης»

https://youtube.com/live/lsci_qYbh7s?feature=share, της οποίας εκδόθηκαν τα πρακτικά της συζήτησης

<https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/04-%CE%A0%CE%AD%CF%81%CE%B1-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%B9%CF%82-%CE%B4%CE%B5%CE%BE%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%AF%CE%BB%CE%B7%CF%88%CE%B7.pdf>, καθώς και στην ενδοσχολική συζήτηση-προβληματισμό που

ακολούθησε με αφορμή τα φύλλα εργασίας που διαμορφώθηκαν (<https://doe.gr/fylla-parousiasis-ekdidoseon/>), αναδείχθηκαν καίρια ζητήματα και διατυπώθηκαν σημαντικές απόψεις:

Συζητώντας για την έννοια της ουσιαστικής επιμόρφωσης σε αντίθεση με μία στενά εργαλειακή αντίληψη, χρειάζεται να αποσαφηνιστούν οι όροι και οι έννοιες, χρειάζεται να συνδεθούν με κοινωνικά, ιστορικά και αξιακά πλαίσια.

Ως εργαλειακή επιμόρφωση ορίζεται μια διαδικασία που χορηγεί τεχνικές και δεξιότητες, χωρίς θεωρητική πλαισίωση, παιδαγωγική κρίση, ιστορική κατανόηση, συλλογική επεξεργασία της εμπειρίας, σύνδεση με την πράξη, ανάδειξη κοινωνικών παραμέτρων και κοινωνικού ρόλου, χωρίς χώρο δημοκρατικής έκφρασης, απευθυνόμενη σε ατομικά προσόντα και πιστοποιήσεις και υλοποιώντας προτεραιότητες εφαρμοζόμενων πολιτικών, αγνοώντας τη «φωνή» των εκπαιδευτικών.

Το εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό μας έργο έχει πολλαπλές διαστάσεις: Ως προς το αντικείμενο της διδασκαλίας που σχετίζεται με τις γνωστικές και διδακτικές διαδικασίες. Ως προς τα υποκείμενα της εκπαιδευτικής διαδικασίας που είναι οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί με τις ανάγκες τους. Ως προς τον κοινωνικό ρόλο του δημόσιου σχολείου και την προσπάθειά μας για κριτική-χειραφετική εκπαίδευση, για χαρά και δημιουργία, για έμπνευση και ανάπτυξη ενδιαφερόντων, για άρση των εκπαιδευτικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Αν η επιμορφωτική διαδικασία δεν διαπερνάται από το σύνολο αυτών των παραγόντων, μετατρέπεται σε μια στενή εργαλειακή διαδικασία, σε ανταλλακτικό ατομικό προσόν, σε ανταγωνιστικό μέγεθος και σε «εκμάθηση» προαποφασισμένων δεξιοτήτων. Πόσο μάλλον όταν η επιμόρφωση γίνεται διαδικασία επιβολής, εμπορευματικής ιδιοποίησης, ανταγωνιστικής-ατομικής αντίληψης και ελέγχου.

Οι εκπαιδευτικοί ζητούν την επαναλειτουργία του θεσμού της Μετεκπαίδευσης και στην Ειδική Αγωγή και σκιαγραφούν μία επιμόρφωση στον αντίποδα της ανταγωνιστικότητας και της εμπορευματοποίησης.

Μία ουσιαστική επιμόρφωση οφείλει να είναι μετασχηματιστική, να βοηθά τον εκπαιδευτικό να αναστοχάζεται κριτικά και να κατανοεί τις αξιακές και κοινωνικές παραδοχές που επηρεάζουν τη δράση του. Πρέπει να σχεδιάζεται και να καθορίζεται σε διάλογο με τους εκπαιδευτικούς,

με παρατεταμένη διάρκεια, με ενεργό μάθηση, συνεργατικό χαρακτήρα, εξειδικευμένη υποστήριξη, με προγράμματα ανταλλαγών και ερευνητικές πρωτοβουλίες (91%), Πρέπει να έχει καθολική απεύθυνση, να είναι ισότιμη για όλους/ες, κυκλικά επαναλαμβανόμενη (95%), απολύτως δωρεάν (85%), με επιλογή των θεματικών από τους/τις εκπαιδευτικούς (76%), με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα, παρέχοντας δυνατότητες για ανατροφοδότηση και αναστοχασμό, με φορέα τα Παιδαγωγικά Τμήματα των δημόσιων Πανεπιστημίων (72%). Το 64% των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι τα τελευταία χρόνια η επιμορφωτική διαδικασία μετατρέπεται ολοένα και περισσότερο σε οικονομικό προϊόν με ανταλλακτική αξία. Η επαγγελματική ανάπτυξη (CPD) των εκπαιδευτικών πρέπει να συνδυάζεται με χρηματοδότηση της εκπαίδευσης στο 20% του ΑΕΠ, με μισθούς στο ύψος των αναγκών, με μείωση της αναλογίας εκπαιδευτικών/μαθητών, με υποστηρικτικές δομές, με ασφαλείς και υγιείς χώρους εργασίας, με ισορροπημένο φόρτο εργασίας.

Οι εκπαιδευτικοί αποδίδουν στο επάγγελμά τους ευρύτερες διαστάσεις και να αντιμετωπίζουν τον εαυτό τους ως παιδαγωγούς, ως ενεργά υποκείμενα, παρά το γεγονός ότι βιώνουν μια πραγματικότητα έντονης απαξίωσης του ρόλου και της διανοητικής εργασίας τους, σημαντική οικονομική υποβάθμιση, υπό το καθεστώς μιας ποσοτικής και ανταγωνιστικής αντίληψης διαρκούς μετρησιμότητας, από τις εφαρμοζόμενες πολιτικές. Δε συμφωνούν να αποφασίζουν άλλοι για την επιμόρφωσή τους.

Τονίζεται ότι η συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις παράλληλα με την άσκηση των διδακτικών και επαγγελματικών τους καθηκόντων, οδηγεί σε επαγγελματική εξουθένωση, ενώ αποκλείει από την επιμόρφωση μεγάλη μερίδα συναδέλφων με οικογενειακές υποχρεώσεις και όσους δεν έχουν την δυνατότητα να πληρώνουν δίδακτρα, από τον ισχνό μισθό τους. Να μην υπάρχει καμία σύνδεση της επιμόρφωσης με την αξιολόγηση γιατί έτσι μετατρέπεται από επιμόρφωση σε τιμωρητική διαδικασία συμμόρφωσης στις εκάστοτε κυρίαρχες εκπαιδευτικές πολιτικές και αντιλήψεις.

Οι εκπαιδευτικοί έρχονται αντιμέτωποι με εντεινόμενα κοινωνικά, ψυχικά και μαθησιακά προβλήματα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Για τα προβλήματα αυτά δεν υπήρξαν μέτρα αντιμετώπισης και δημιουργίας αντισταθμιστικών θεσμών, από την πλευρά της Πολιτείας. Αναδεικνύεται η ανάγκη επιμόρφωσης και αντιμετώπισης αυτών των προβλημάτων που εμφανίζονται με ιδιαίτερη ένταση μέσα στις τάξεις, καθώς και σε ζητήματα ειδικής αγωγής.

Ειδικότερα στα Νηπιαγωγεία εκφράζεται η ανάγκη επιμόρφωσης και για διοικητικά ζητήματα αφού ασκούν πειστικό διοικητικό έργο παράλληλα με τον εκπαιδευτικό παιδαγωγικό τους ρόλο και υπόκεινται σε καθεστώς ανισότητας όσον αφορά στο εργασιακό τους ωράριο. Να στηριχθεί και να χρηματοδοτηθεί η πρόσβαση των εκπαιδευτικών (και των μαθητών/τριών) στον πολιτισμό, τις τέχνες, τις βιβλιοθήκες και τα βιβλία.

Β.3.2 Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα (Βαθμός: 4)

Στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 05.05.2026 «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: εμπειρία, δυσκολίες, προοπτικές»

<https://youtube.com/live/kbRlPfr514M?feature=share>, η οποία εκδόθηκε ηλεκτρονικά <https://doe.gr/wp-content/uploads/2026/05/08-%CE%A0%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B2%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%95%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7-%CE%B5%CE%BC%CF%80%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CE%B4%CF%85%CF%83%CE%BA%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CE%B5%CF%82-%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%BF%CF%80%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82.pdf>, καθώς και στην ενδοσχολική συζήτηση-προβληματισμό που ακολούθησε με αφορμή τα φύλλα εργασίας που διαμορφώθηκαν (<https://doe.gr/fylla-parousiasis-ekdiloseon/>),

αναδείχθηκαν καίρια ζητήματα που μπορούν να αποτελέσουν στοιχεία της συζήτησης για την εξέλιξη της Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της δράσης των ΚΕΠΕΑ στην κατεύθυνση της ενίσχυσης του θεσμού που έχει συμβάλει στη διεύρυνση των ευκαιριών και των δυνατοτήτων για έρευνα πεδίου, ενεργό συμμετοχή και δημιουργική μάθηση για μια αειφορική διαχείριση του περιβάλλοντος. Υποστηρίχθηκε η αναγκαιότητα της μετάβασης από την παραδοσιακή προσέγγιση στην κριτική περιβαλλοντική εκπαίδευση που θα αναδείξει το γεγονός πως η οικολογική κρίση (κλιματική αλλαγή, απώλεια βιοποικιλότητας κ.λπ.) δεν είναι ουδέτερη αλλά έχει συγκεκριμένο πολιτικοοικονομικό πρόσημο και συνδέεται με τον «περιβαλλοντικό ρατσισμό» πλήττοντας ολοένα και περισσότερο τις φτωχότερες κοινότητες. Εξίσου σημαντική είναι η προσπάθεια ανάδειξης των δομικών αιτιών των προβλημάτων που οδηγεί σε μια πιο ευρεία θεώρηση, πέρα από την ατομική ευθύνη, αυτή της κοινωνικής συνείδησης, συνευθύνης και δράσης.

Αναδείχθηκε επίσης η αναγκαιότητα της γεφύρωσης, μέσα από τα παρεχόμενα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, της πανεπιστημιακής έρευνας με τη σχολική πράξη που θα κάνει πιο κατανοητή την τεκμηρίωση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης. Η κλιματική αλλαγή, οι νέες προσεγγίσεις για την αειφορία απαιτούν ένα τεκμηριωμένο, σύγχρονο επιστημονικό περιεχόμενο προσανατολισμένο και στο επίπεδο της σχολικής γνώσης.

Από πλευράς των εισηγητών επισημάνθηκε ο σημαντικός, θεσμικός ρόλος των περίπου εξήντα κέντρων που λειτουργούν σήμερα στη χώρα, μέσα από τα σεμινάρια, τα εργαστήρια και τα δίκτυα που αναπτύσσονται και προφέρουν στην έμπρακτη υποστήριξη των εκπαιδευτικών όχι μόνο στο πεδίο αλλά και στην ίδια τη σχολική τάξη. Αναδείχθηκε η διαχρονική τακτική υποβάθμισης, η επιχειρούμενη μεταφορά αρμοδιοτήτων, η θεσμική ασάφεια και η κρατική υπαναχώρηση από την υποστήριξη του θεσμού της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και των δομών της.

Από τη συζήτηση και τα δεδομένα που συλλέχθηκαν μπορούμε να προτάξουμε ως στοιχεία με **θετικό πρόσημο** τα παρακάτω:

Καλλιέργεια κριτικής σκέψης και ενεργού πολίτη: Η μετάβαση σε μια μορφή κριτικής οικολογικής σκέψης από μικρή ηλικία (μέσω της παιδαγωγικής του διαλόγου και της πρακτικής ενασχόλησης μέσω προσαρμοσμένων ερευνητικών δράσεων) βοηθά τους μαθητές στην κριτική προσέγγιση και την απομάκρυνση από στερεότυπα και δογματικές αντιλήψεις. Οι μαθητές εξασκούνται στο να θέτουν ερωτήματα για το πώς, το γιατί, το ποιος φέρει την ευθύνη και ποιος έχει τη δύναμη να συμβάλει στην αλλαγή της υφιστάμενης κατάστασης.

Βιωματική και συμμετοχική μάθηση: Τα προγράμματα των Κ.Ε.Π.Ε.Α. και τα σχολικά δίκτυα επιτρέπουν στους μαθητές να ξεφύγουν από την «παραδοσιακή» προσέγγιση της γνώσης. Η επαφή με τον περιβαλλοντικό πλούτο και η βιωματική ενασχόληση διαμορφώνουν σταθερές αξίες, στάσεις και δεξιότητες πρόληψης και επίλυσης προβλημάτων και ενδυναμώνουν την ευαισθητοποίησή τους σε θέματα περιβάλλοντος και αειφορίας.

Αξιοποίηση της επικαιρότητας ως παιδαγωγικό εργαλείο: Τονίστηκε από τους εισηγητές πως μεγάλες καταστροφές ή/και σύγχρονες γεωπολιτικές κρίσεις μπορούν να γίνουν αφορμές για κριτικό διάλογο στην τάξη, δείχνοντας στα παιδιά τη σύνδεση των φυσικών πόρων με την κοινωνική πραγματικότητα και τις πιθανές συνέπειες που έχουν στο περιβάλλον μας.

Υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου: Τα Κέντρα αποτελούν «καταφύγιο» παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού, τεχνογνωσίας και δικτύωσης, προσφέροντας στον εκπαιδευτικό χρήσιμα εργαλεία και προσεγγίσεις που βοηθούν στην αναβάθμιση της μαθησιακής διαδικασίας με μια πιο βιωματική αναφορά.

Τέλος αναδείχθηκαν **σημεία βελτίωσης** και ενίσχυσης της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και των δομών που τη στηρίζουν:

Επαρκής στελέχωση και σταθερή χρηματοδότηση: Η Πολιτεία πρέπει να σταματήσει την πολιτική της υποχρηματοδότησης και της υποστελέχωσης των Κ.Ε.Π.Ε.Α. Απαιτείται στελέχωση σε πιο μόνιμη βάση και θωράκιση των πόρων των Κέντρων, ώστε να μην εξαρτώνται από τις διαθέσεις των

Δήμων ή από την εξεύρεση ή μη προσωρινών κονδυλίων.

Μέριμνα για την ικανοποίηση του συνόλου των σχολικών αιτημάτων: Λόγω των ελλείψεων, τα Κ.Ε.Π.Ε.Α. αδυνατούν σήμερα να δεχτούν όλα τα σχολεία που αιτούνται συμμετοχή στα προγράμματά τους. Πρέπει να διευρυνθούν οι υποδομές, ώστε κανένας μαθητής και καμία σχολική μονάδα να μην αποκλείεται από τις περιβαλλοντικές δράσεις.

Επισημάνθηκε ο τεράστιος φόρτος εργασίας, η πίεση και η εργασιακή επιβάρυνση που υφίστανται οι εκπαιδευτικοί στα σχολεία. Για να αναπτυχθεί σωστά η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, πρέπει να μειωθεί η γραφειοκρατία και η πίεση από υποχρεώσεις που ξεφεύγουν από το παιδαγωγικό και μαθησιακό πλαίσιο κάτω από το οποίο λειτουργούν σήμερα οι εκπαιδευτικοί

Είναι απαραίτητο ένα σύγχρονο, επιστημονικά τεκμηριωμένο και συνεκτικό πλαίσιο περιεχομένου της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης απομακρυσμένο από κάθε επιφανειακή προσέγγιση.

Θετικά σημεία

1. Το υψηλό επίπεδο συναντίληψης που παρατηρείται στο εκπαιδευτικό σώμα, που έχει ως άξονες: τη χρηματοδότηση και στήριξη της δημόσιας παιδείας και των δημόσιων σχολείων, την αναγνώριση και στήριξη του έργου των εκπαιδευτικών, τη σταθερή μόνιμη εργασία, την απαλλαγή του μαθητικού πληθυσμού από τεστ κατηγοριοποίησης, αντίθεση στην ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης, ενίσχυση των υγειονομικών και συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, αντίθεση στις πολιτικές κατηγοριοποίησης των σχολείων και των εκπαιδευτικών, στελέχωση και χρηματοδότηση των ΚΕΠΕΑ.

2. Ο συνεχής διάλογος μεταξύ των εκπαιδευτικών της πράξης για θέματα παιδαγωγικών και διδακτικών πρακτικών.

3. Η ανταλλαγή εκπαιδευτικού υλικού από τους εκπαιδευτικούς της πράξης στους Συλλόγους Διδασκόντων.

4. Ο υποτιτισμός σειράς παιδαγωγικών video που αναφέρονται στην ιστορία της παιδαγωγικής και στα κρίσιμα ερωτήματα που θέτουν διάφοροι παιδαγωγοί, όχι μόνο στο παρελθόν αλλά στο σήμερα.

<http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/>

5. Η υψηλή ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών για ευρύτερα κοινωνικά ζητήματα όπως η περιβαλλοντική και κλιματική κρίση, η καταπάτηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων, η φτώχεια, οι κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανισότητες, ο υποτιτισμός, η παιδική εργασία, η παιδική εκμετάλλευση, η διαμόρφωση του κοινωνικού φύλου και τα στερεότυπα που τη συνοδεύουν, η καλλιέργεια πνεύματος αλληλεγγύης, συμπεριληψής και σεβασμού όλων των ανθρώπων και ιδιαίτερα των διαφορετικών και των πιο αδύναμων.

6. Οι πολλές, σημαντικές και καθημερινές διδακτικές παρεμβάσεις και προγράμματα για ευρύτερα κοινωνικά ζητήματα. Ο διαρκής διάλογος με τους/τις μαθητές/τριες για όλα τα ζητήματα που τους απασχολούν και όχι μόνο για την «κάλυψη της ύλης».

7. Η αξιοποίηση σύγχρονων οπτικοακουστικών μέσων και σύγχρονων κινηματογραφικών ταινιών, ως φιλικά κείμενα, για την ανάπτυξη της κρίσης και των απόψεων των μαθητών/τριών, μέσα από δημοκρατικό διάλογο.

Σημεία προς βελτίωση

1. Επαναφορά της απαλλαγής από τα διδακτικά καθήκοντα κατά την περίοδο της επιμόρφωσης, όπως συνέβαινε στη Μετεκπαίδευση και τα Διδασκαλεία που πρέπει να επαναλειτουργήσουν.

2. Να υλοποιηθούν οι προτάσεις που διατυπώνονται από την επιτροπή της UNESCO για την ενίσχυση της δημόσιας εκπαίδευσης και του κύρους του έργου των εκπαιδευτικών. Να ενισχυθεί η ουσιαστική επιμορφωτική διαδικασία, συμπεριλαμβάνοντας προγράμματα ανταλλαγών και ερευνητικών πρωτοβουλιών, που θα πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της σταδιοδρομίας των εκπαιδευτικών. Για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών στις ανάγκες τους, οι επιμορφωτικές διαδικασίες θα πρέπει να απευθύνονται σε όλους/ες, θα πρέπει να είναι δίκαιες, δωρεάν, με άδεια και να προσμετρώνται στην εργασία τους.

<https://www.ei-ie.org/en/item/28473:activating-the-recommendations-of-the-un-high-level-panel-on-the-teaching-profession>

3. Απαλλαγή των επιμορφωτικών και μεταπτυχιακών σπουδών από την εμπορευματοποίηση και κατάργηση της «αγοράς» μορίων για τον διορισμό και τη συμμετοχή στην επιλογή στελεχών.

4. Μέριμνα της Πολιτείας για δωρεάν πρόσβαση μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, Μουσεία, θέατρα, σημαντικές εκθέσεις, προγράμματα. Δωρεάν προγράμματα στα Σχολεία από τα Δημόσια Μουσεία και τους δημόσιους φορείς τέχνης, χρηματοδοτούμενα από τον κρατικό προϋπολογισμό.

5. Στελέχωση και χρηματοδότηση των ΚΕΠΕΑ.

6. Περαιτέρω προώθηση της βιωματικής μάθησης έχοντας ως βάση τον σχεδιασμό συμμετοχικών δράσεων στο πεδίο, με τη συνεργασία των Κ.Ε.Π.Ε.Α., ώστε οι μαθητές/τριες να αναλάβουν ενεργό ρόλο στην τοπική κοινωνία.

7. Καθολική απεύθυνση και συμμετοχή των μαθητών/τριών σε περιβαλλοντικά προγράμματα, δημόσια, δωρεάν, βιωματικά, απαλλαγμένα από ιδιωτικά συμφέροντα.

8. Να αντιμετωπιστεί η αυξανόμενη είσοδος ιδιωτικών συμφερόντων στην περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Γ. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Σημαντικότερα αποτελέσματα των Δράσεων	Οι εκπαιδευτικοί έχουν απόλυτη συνείδηση ότι η επίτευξη των στόχων που τέθηκαν εξαρτάται από την ακολουθούμενη εκπαιδευτική πολιτική. Από το σύνολο των δράσεων ως σημαντικότερα αποτελέσματα καταγράφηκαν: 1. Η ανάδειξη της σπουδαιότητας υποστήριξης όλων των μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες, καθώς και η σπουδαιότητας των απαραίτητων μέσων διδασκαλίας (υλικών μέσων, μεθόδων και προγραμμάτων) για την υποστήριξη όλων των μαθητών, ώστε να προαχθούν σωματικά, νοητικά, συναισθηματικά, κοινωνικά, ηθικά και αισθητικά, μέσα σε κλίμα ισοτιμίας, ελευθερίας, ασφάλειας και σεβασμού της προσωπικότητάς τους, ώστε να ικανοποιούνται τα εκπαιδευτικά και κοινωνικά δικαιώματα των μαθητών με αναπηρίες.			

	<p>2. Η σπουδαιότητα της ύπαρξης των Ειδικών Σχολείων και η ανάγκη στελέχωσης και υποστήριξής τους, με σταθερό οργανικά τοποθετημένο προσωπικό όλων των ειδικοτήτων.</p> <p>3. Η σημασία της η επαφής με τη συσσωρευμένη επιστημονική γνώση, με μεθόδους και πρακτικές που υποστηρίζονται από την σύγχρονη έρευνα στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση που μπορεί να συμπληρώνει την εμπειρία και γνώση από την ίδια την διδακτική πράξη. Η καταγραφή διεθνών τεκμηριωμένων διδακτικών πρακτικών, καθώς και η όροι με τους οποίους μπορούν να ενταχθούν στο Δημόσιο Σχολείο και την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση.</p> <p>4. Η επισημάνση του ρόλου τόσο της Γενικής όσο και της Ειδικής Αγωγής στην κοινωνική αποδοχή των αρχών του σεβασμού της διαφορετικότητας και της συμπεριληπτικότητας, μέσα από ενεργητικές, βιωματικές και συνεργατικές πρακτικές μάθησης και κοινωνικοποίησης.</p> <p>5. Η εμφατική υπογράμμιση του ρόλου της Πολιτείας, η οποία οφείλει να εξασφαλίσει τη φοίτησή όλων των μαθητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο κατάλληλο πλαίσιο με την κατάλληλη υποστήριξη, ιδιαίτερα στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και στους πρόσφυγες και μετανάστες μαθητές/τριες.</p> <p>6. Τονίστηκε ο καθοριστικός ρόλος των κοινωνικοοικονομικών παραγόντων (ανεργία, φτώχεια, εργασιακή επισφάλεια) που επηρεάζουν τις σχέσεις εντός της σχολικής κοινότητας και δημιουργούν εκπαιδευτικές ανισότητες.</p> <p>7 Αναδείχθηκε η σημασία της δημοκρατικής συγκρότησης και λειτουργίας του σχολείου για την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών και τη διαμόρφωση ενεργών πολιτών.</p> <p>8. Καταγράφηκε η ανάγκη για κοινές διεκδικήσεις, στόχους και δράσεις που θα ενισχύσουν τις συνεργατικές παιδαγωγικές πρακτικές και το δημόσιο αγαθό της μόρφωσης.</p> <p>9. Η διάχυση της συζήτησης στην Εκπαιδευτική Κοινότητα. Όλες οι δράσεις τεκμηριώθηκαν σε ηλεκτρονική έκδοση, προωθώντας τη συζήτηση, τον αναστοχασμό και την ευρύτερη συμμετοχή της εκπαιδευτικής κοινότητας.</p> <p><u>Εξειδικευμένα Θέματα που Αναδείχθηκαν:</u></p> <p>10. Η ανάδειξη της σημασίας του δημογραφικού προβλήματος για τη χώρα μας τόσο συνολικά όσο και σε τοπικό επίπεδο. Η αποτύπωση προτάσεων για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος τόσο ως κοινωνικού προβλήματος όσο και ως προς τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης προς όφελος των μαθητών. Η ισχυρή διαπίστωση πως η αντιμετώπιση του προβλήματος συνδέεται με τη λήψη συνολικών μέτρων εξάλειψης της φτώχειας, των κοινωνικών ανισοτήτων, της ενίσχυσης των θεσμών πρόνοιας, της οικογένειας και των γονέων στη δύσκολη καθημερινότητά τους.</p> <p>8. Εξετάστηκαν οι δυνατότητες και οι κίνδυνοι από την είσοδο της τεχνητής νοημοσύνης στην εκπαιδευτική διαδικασία, με έμφαση στα προσωπικά δεδομένα, τη γνωστική και παιδαγωγική ατροφία, τον έλεγχο των εκπαιδευτικών. Η εμπειριστατωμένη ενημέρωση των εκπαιδευτικών γύρω από τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και παιδαγωγικά προβλήματα που εγείρει η χρήση των εργαλείων και εφαρμογών της ΤΝ. Ανάδειξη κριτικής για το κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύσσονται.</p> <p>11. Τονίστηκε η ανάγκη για ουσιαστική, δωρεάν, συμμετοχική επιμόρφωση, με τους εκπαιδευτικούς ως συνδιαμορφωτές του περιεχομένου, της διάρκειας και των όρων της και όχι άβουλους δέκτες άνωθεν επιλογών, με ουσιαστικό ρόλο των Παιδαγωγικών Τμημάτων.</p> <p>12. Οι δράσεις κατέδειξαν την ανάγκη για πολιτικές άμβλυνσης των ανισοτήτων και στήριξης των ευάλωτων μαθητών, ενάντια στη λογική του ανταγωνισμού και της «ατομικής ευθύνης».</p> <p>13. Η επικέντρωση στην αρχιτεκτονική, κοινωνική και παιδαγωγική διάσταση των σχολικών χώρων και υποδομών του Δημόσιου Σχολείου και γενικότερα της δημόσιας Παιδείας.</p> <p>14. Η ανάδειξη των αιτιών και συνεπειών της υποχρηματοδότησης των Σχολείων και της ανυπαρξίας συνολικού σχεδιασμού για την κάλυψη των αναγκών των Σχολείων. Ανάδειξη της αναγκαιότητας για κρατική χορήγηση των παγίων δαπανών όλων των σχολικών μονάδων.</p> <p>15. Ανάδειξη της ανάγκης μετάβασης σε μια κριτική, βιωματική περιβαλλοντική εκπαίδευση, η οποία θα συνδέει την κλιματική κρίση με την αειφορία και την κοινωνική δικαιοσύνη.</p> <p>15. Η διαμόρφωση τεκμηριωμένων προτάσεων, τόσο για την ειδική συμπεριληπτική εκπαίδευση, όσο και για την αναδιαμόρφωση διδακτικών διαδικασιών. Η ευρεία κατανόηση της ανάγκης ενίσχυσης των δημόσιων θεσμών ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης, των δημόσιων δομών διάγνωσης και υποστήριξης, απολύτως δωρεάν και χωρίς χρήση vouchers.</p>
<p>Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν</p>	<p>Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας παραμένουν:</p> <p>Η απουσία διαλόγου του Υπουργείου Παιδείας με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το γεγονός ότι οι απόψεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου δεν συζητούνται με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας.</p> <p>Η ένταση των περιστατικών διοικητικής πίεσης, ο αυξημένος φόρτος γραφειοκρατικής εργασίας, η θεαματική αύξηση άδικων διώξεων σε βάρος εκπαιδευτικών, η απαξίωση των συλλογικών οργάνων και ιδιαίτερα του ρόλου του συλλόγου διδασκόντων. Τα παραπάνω υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες, απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών και εντείνουν την επαγγελματική τους εξουθένωση. Η έλλειψη πλαισίου θεσμικής και νομικής διασφάλισης των εκπαιδευτικών και του έργου τους.</p> <p>Η έλλειψη ερευνών που να αναδεικνύουν λύσεις και πρακτικές, καθώς και το χάσμα μεταξύ έρευνας και πράξης.</p> <p>Η έλλειψη τεκμηριωμένων ερευνητικών δεδομένων και πορισμάτων της πολιτείας για τα ζητήματα των υποδομών.</p> <p>Η έλλειψη δημόσιων και δωρεάν κοινωνικών υπηρεσιών οι οποίες να στηρίζουν τα παιδιά με αναπηρίες/ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τις οικογένειές τους.</p> <p>Οι πλατφόρμες καταγγελιών που διασπούν τη συνεργασία στη σχολική κοινότητα, προωθώντας τον «κοινωνικό αυτοματισμό».</p> <p>Η έλλειψη κοινωνικών υπηρεσιών και υποστηρικτικών δομών με ουσιαστική παρέμβαση στα ζητήματα πρόληψης και υποστήριξης.</p>

<p>Το κλίμα ανταγωνισμού και τα αρνητικά στερεότυπα που προβάλλονται στο κοινωνικό σώμα για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα φορτισμένο περιβάλλον και να ενθαρρύνεται η στοχοποίηση των εκπαιδευτικών για κάθε κακοδαιμονία του εκπαιδευτικού συστήματος.</p> <p>Η συνολικότερη οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική κρίση και οι επιπτώσεις της στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η ανεπαρκής χρηματοδότηση, τόσο των σχολείων, όσο και των Δήμων. Η κατάργηση των Σχολικών Επιτροπών. Η θεσμική απαξίωση των Κ.Ε.Π.Ε.Α.</p> <p>Η κατάργηση των κρατικών Οργανισμών για τις υποδομές των σχολείων.</p> <p>Η παντελής απουσία μέτρων στήριξης των νέων γονέων, της εργαζόμενης μητέρας, του θεσμού της οικογένειας, παράγοντες που θα ενδυνάμωναν τις πιθανότητες αλλαγής του δυσμενούς τοπίου που διαμορφώνεται ως προς την υπογεννητικότητα.</p> <p>Η έλλειψη χρόνου για παιδαγωγικές συνεδριάσεις.</p> <p>Η κατάργηση, εκ μέρους της Πολιτείας όλων των δωρεάν επιμορφωτικών θεσμών μακράς διάρκειας, των εκπαιδευτικών αδειών και των εκπαιδευτικών συνεργειών με τα δημόσια πανεπιστημιακά ιδρύματα</p> <p>Η τάση απαξίωσης, μη αναγνώρισης της Παιδαγωγικής ως επιστήμης και παρουσίας της ως μιας «διακλαδικής επιστήμης», δηλαδή ως αθροίσματος κλάδων άλλων επιστημών ή ο υποβασμός της από αγωγή σε τεχνικές εκμάθησης δεξιοτήτων.</p>

	ΑΞΟΝΑΣ /ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ (ΑΥΤΟΜΑΤΑ)	url (σύνδεσμος)
<p>Ανάδειξη Πρακτικών και προτάσεις για αξιοποίησή τους</p> <p>Επιλέγετε μόνο τους άξονες που έχουν δηλωθεί από τη σχολική μονάδα (βγαίνουν αυτόματα.</p> <p>Εδώ είναι σημειωμένοι με πράσινο χρώμα για να κάνετε σύγκριση – επαλήθευση του άξονα)</p>	<p>Ανταλλαγή εμπειριών, μελέτη ερευνών, συγκέντρωση υλικού συζήτηση και αναστοχασμός σχετικά με τον ρόλο και τις επιπτώσεις της τεχνητής νοημοσύνης στην εκπαιδευτική διαδικασία, στη διδασκαλία και τη μάθηση. Συμμετοχή σε σχετικές ημερίδες και συνέδρια.</p> <p>Διερεύνηση κοινωνικών, εκπαιδευτικών και παιδαγωγικών παραμέτρων. Επιδράσεις στις αξιακές αντιλήψεις, τη συναισθηματική ανάπτυξη, την ψυχική υγεία, τις κοινωνικές σχέσεις των μαθητών (ιδιαίτερα στους μαθητές/τριες σχολικής ηλικίας) και των εκπαιδευτικών</p>	<p>https://doe.gr/syllogi-keimenon-2026/</p>
	<p>Καταγραφή, συζήτηση, κριτική αποτίμηση των επιπτώσεων του δημογραφικού προβλήματος.</p> <p>Διερευνούμε τις παραμέτρους του δημογραφικού προβλήματος και πώς αυτό επηρεάζει τον χάρτη της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με ιδιαίτερη στόχευση και αναφορά στη μείωση του μαθητικού πληθυσμού και τα ζητήματα που αυτή δημιουργεί στο δημόσιο σχολείο και στο εργασιακό και επαγγελματικό περιβάλλον των εκπαιδευτικών.</p>	<p>https://doe.gr/syllogi-keimenon-2026/</p>
	<p>Καταγραφή, επεξεργασία και μελέτη των παιδαγωγικών ιδεών και πρακτικών, για τις συνεργατικές δημοκρατικές μορφές διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Διερεύνηση της επίδρασης του κοινωνικού πλαισίου στο εσωτερικό της εκπαιδευτικής διαδικασίας.</p> <p>Μελέτη της αντίθεσης μεταξύ ενός ανταγωνιστικού – ατομικιστικού μοντέλου και ενός συλλογικού δημοκρατικού μοντέλου που υποστηρίζει συνεργατικές παιδαγωγικές αρχές.</p>	<p>https://doe.gr/syllogi-keimenon-2026/</p>
	<p>Η σημασία και η ποιότητα της σχέσης εκπαιδευτικών-μαθητών/-τριών συμβάλλει στη μαθησιακή διαδικασία, στην προσέγγιση και ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης, στην ανάγκη κατανόησης και ενίσχυσης του περιβάλλοντος (οικογενειακού, σχολικού) , στη βελτίωση της συνεργατικής σχέσης μεταξύ σχολείου και οικογένειας και τελικά στην ολόπλευρη παιδαγωγική, ψυχοσυναισθηματική στήριξη του παιδιού.</p> <p>Ερευνούμε, συζητάμε και αναλύουμε τις σχέσεις εκπαιδευτικών – μαθητών/τριών, εμβαθύνοντας στα ζητήματα συγκρούσεων και ιδιότυπων συμπεριφορών στο εσωτερικό της τάξης και του σχολείου, εστιάζοντας στις αιτιακές αφετηρίες τους, στη διαμόρφωση υποστηρικτικών παιδαγωγικών παρεμβάσεων και πρακτικών, στον τρόπο που αντιλαμβάνονται τα μέρη της εκπαιδευτικής κοινότητας το ευρύ πλέγμα σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών-μαθητών/τριών, αποτιμώντας τις επιδράσεις της εφαρμοζόμενης εκπαιδευτικής πολιτικής. Συζήτηση, προτάσεις και διεκδικήσεις της εκπαιδευτικής κοινότητας .</p>	<p>https://doe.gr/syllogi-keimenon-2026/</p>
	<p>Διερεύνηση και συζήτηση για τις προϋποθέσεις ανάπτυξης ουσιαστικών σχέσεων εντός της εκπαιδευτικής κοινότητας.</p> <p>Συζήτηση για τις θεσμοθετημένες μορφές συνεργασίας και επικοινωνίας, ιδιαίτερα για το ρόλο του Σχολικού Συμβουλίου.</p> <p>Συζήτηση για τη θεσμική και νομική διασφάλιση των εκπαιδευτικών κατά την άσκηση του έργου τους</p> <p>Επικέντρωση στην επίδραση των όρων και προϋποθέσεων που διευκολύνουν τη συνεργασία της εκπαιδευτικής κοινότητας, όπως η πλήρης κάλυψη από τον κρατικό προϋπολογισμό των σύγχρονων αναγκών της δημόσιας εκπαίδευσης (μόνιμο και σταθερό εκπαιδευτικό και άλλο αναγκαίο προσωπικό, υλικοτεχνική υποδομή, δωρεάν παροχή βιβλίων και συγγραμμάτων, χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση των γονέων για τη λειτουργία του σχολείου). Βελτίωση των όρων φοίτησης και διαβίωσης των παιδιών σε δημόσια σχολεία με κτίρια σύγχρονα, άνετα και ασφαλή, με όλες τις υποδομές, σύμφωνα με τις ανάγκες κάθε ηλικίας. Μελέτη της εμπειρίας από κοινές δράσεις.</p>	<p>https://doe.gr/syllogi-keimenon-2026/</p>
	<p>Καταγραφή ερευνητικών δεδομένων για τα ζητήματα κτιριακών και σχολικών υποδομών, με τη συμμετοχή της εκπαιδευτικής κοινότητας. Επεξεργασία και αξιοποίηση δεδομένων της έρευνας.</p>	<p>https://doe.gr/syllogi-keimenon-2026/</p>

	<p>Διερεύνηση της σημασίας των σχολικών χώρων, των κτιριακών και υλικοτεχνικών υποδομών που συντελούν και αρμόζουν στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών σχολικής ηλικίας, με ασφάλεια, στη γενική και την Ειδική Εκπαίδευση. Διεξαγωγή συζήτησης για τις παιδαγωγικές παραμέτρους των σχολικών υποδομών.</p>	
	<p>Καταγραφή ερευνητικών δεδομένων για τη χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων, με τη συμμετοχή της εκπαιδευτικής κοινότητας. Επεξεργασία και αξιοποίηση δεδομένων της έρευνας. Διεξαγωγή συζήτησης για τις αιτίες και τις συνέπειες της υποχρηματοδότησης. Παρουσίαση ενός πλαισίου αρχών για τη διαχείριση της χρηματοδότησης που ανταποκρίνεται στις παιδαγωγικές και μορφωτικές ανάγκες της σύγχρονης εκπαιδευτικής διαδικασίας και των σχολικών υποδομών. Περαιτέρω διερεύνηση των ζητημάτων λειτουργίας των Δημοτικών Επιτροπών Παιδείας και των Σχολικών επιτροπών.</p>	<p>https://doe.gr/syllogi-keimenon-2026/</p>
	<p>Θεσμική και ιστορική διερεύνηση των μορφών επιμόρφωσης εκπαιδευτικών σε συνδυασμό με: α) τις απόψεις των εκπαιδευτικών για τις επιμορφωτικές διαδικασίες, β) τη διεθνή εμπειρία για την επιμορφωτική και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών γ) την υπάρχουσα κατάσταση. Επικέντρωση στον θεσμό της Μετεκπαίδευσης, ως κομβικό και ουσιαστικό θεσμό επιμόρφωσης, καθώς και στην ανάγκη επαναλειτουργίας της. Περαιτέρω διερεύνηση των ζητημάτων του δωρεάν, δημόσιου χαρακτήρα της (με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων), της καθολικής απεύθυνσης, της απαλλαγής από διδακτικά καθήκοντα, των σκοπών και του περιεχομένου της βάσει των αναγκών που διατυπώνονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς.</p>	<p>https://doe.gr/syllogi-keimenon-2026/</p>
	<p>Διερεύνηση της ουσιαστικής υποστήριξης και ενδυνάμωσης των Κ.Ε.Π.Ε.Α. και των σχολικών δικτύων που αυτά δημιουργούν. Καταγραφή των προβλημάτων και των αδυναμιών στη λειτουργία τους. Παρουσίαση ενός συνεκτικού πλαισίου στήριξης της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.</p>	<p>https://doe.gr/syllogi-keixenon-2026/</p>
<p>Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις</p>	<p>ΑΞΟΝΑΣ (ΑΥΤΟΜΑΤΑ)</p>	<p>url (σύνδεσμος)</p>
	<p>Διδασκαλία, μάθηση, αξιολόγηση</p>	<p>https://youtu.be/H_EA81jPz4g https://youtu.be/28MiROvUjWo</p>
	<p>Σχολική διαρροή, φοίτηση</p>	<p>https://www.youtube.com/watch?v=9evQCbEaMj0 https://www.youtube.com/watch?v=NsXLP7qg-VY https://www.youtube.com/watch?v=tQlraUfZrlo</p>
	<p>Σχέση μεταξύ μαθητών/τριών</p>	<p>https://youtube.com/live/ztGSmaL-ryQ?feature=share</p>
	<p>Σχέση μεταξύ μαθητών/τριών εκπαιδευτικών</p>	<p>https://www.youtube.com/live/B217YuYB4Ak</p>
	<p>Σχέσεις σχολείου και οικογένειας</p>	<p>https://youtube.com/live/9ttDFBJPZSI?feature=share</p>
	<p>Ηγεσία, οργάνωση και διοίκηση της σχολικής μονάδας</p>	<p>https://youtube.com/live/INNwLYeZFh8?feature=share</p>
	<p>Σχολείο και Κοινότητα</p>	<p>https://youtube.com/live/tX3LNU8JtsM?feature=share</p>
	<p>Συμμετοχή εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις</p>	<p>https://youtube.com/live/lsci_qYbh7s?feature=share</p>
	<p>Εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα</p>	<p>https://youtube.com/live/kbRlpr514M?feature=share</p>

Η/Ο Προϊσταμένη/ος
Η / Ο Διευθύντρια/ντής

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.

.....